

Xəbər
**Çərşənbə tonqalı
üçün taxta
toplayan gənc
hündürlükdən
yıxılıb öldü**
yazısı səh.2-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 14 mart 2019-cu il Cümə axşamı № 58 (7228) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Bakı-Paris münasibətlərində yeni mərhələ

Birinci vitse-prezidentin Fransa səfəri əlaqələrin inkişafı üçün fərşətdir
yazısı səh.9-da

Rusiya XİN-in tərribatına Bakıdan sərət reaksiyalar

yazısı səh.4-də

Hüquq müdafiəçiləri Fuad Ələsgərovla görüşdülər - əfv siyahısı zəngindir...

yazısı səh.2-də

"Danışqların formatındakı istənilən dəyişiklik tərəflərin hamısı üçün məqbul olmalıdır" - ATƏT sədri

yazısı səh.4-də

"Mümkündür ki, İranla sərhəddə baş verənlər 3-cü bir qüvvənin tərribatı olsun" - İlham İsmayıl

yazısı səh.7-də

Müxalifətin ABŞ səfirliyi ilə əlaqələri minimuma enib

yazısı səh.10-da

Darvindən min il əvvəl təkamül fikrini irəli sürən müsəlman alimlər

yazısı səh.12-də

Hafiz Hacıyevə 10 nəfər ayaqqabı alıb

yazısı səh.10-da

Problemlə kreditlərlə bağlı kompensasiyanın ödəniş tarixi açıqlandı

yazısı səh.2-də

Azərbaycanda qadın narkomanların sayı artıb - səbəblər...

yazısı səh.14-də

Əli Kərimlinin AXH üzvləri ilə görüşü aranı qatıb

yazısı səh.10-da

İLHAM ƏLİYEVİN SÜRƏTLİ VƏ ÇOXGEDİŞLİ KOMBİNASİYASI - İNTUISİYASI PREZİDENTİ YANILTMADI

Dövlət başçısı özünü xalqın arasında "Məhsul"dakı tribunadakı liderlərdən daha komfortlu və rahat hiss edir; İcra başçılarının "başları üzərindən" məktubları alan, ona uzanan yüzlərlə əli həttə mühafizə xidmətinin iradəsinə zidd olaraq sıxan prezident obrazı...

yazısı səh.3-də

Bakıya qarşı de-mars, yoxsa erməni "barmağı"...

Erməni əsilli Rusiya vətəndaşlarını israrla Azərbaycana göndərərək "siyasi bazarlıq" predmetinə çevirmək istəyənlərin əsas hədəfi; Lavrov-Zaxarova cütliyinə direktiv haradan gəlir?.. yazısı səh.8-də

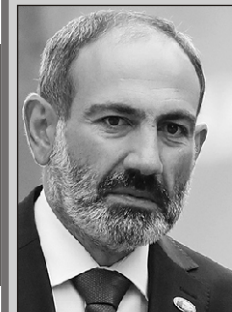
Arif Rəhimzadə:
"Bakı Böyük Şəhər Bələdiyyəsinin yaradılması gündəliyə gələ bilər"

yazısı səh.7-də

Əli Məsimli:
"Görüləsi vacib olan işlər çoxdur"

yazısı səh.3-də

Paşinyan gözləntiləri doğrultmadı - Nikol savaşı tətikləyən addımlar atır

yazısı səh.11-də

Prezident yaradıcılıq ittifaqları və birliklərinin fəaliyyətinə pul ayırdı

Prezident İlham Əliyev “Yaradıcılıq ittifaqları və birliklərinin fəaliyyəti ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında” sərəncam imzalayıb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, sərəncamla Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il dövlət büdcəsində nəzərdə tutulmuş Azərbaycan Respublikası Prezidentinin ehtiyat fondundan Azərbaycan Yazıçılar Birliyinə 800 min manat, Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqına 650 min manat, Azərbaycan Rəssamlar İttifaqına 350 min manat, Azərbaycan Respublikası Kinematografçılar İttifaqına 300 min manat, Azərbaycan Memarlar İttifaqına 250 min manat, Azərbaycan Teatr Xadimləri İttifaqına 250 min manat və Azərbaycan Aşıqlar Birliyinə 250 min manat ayrılıb.

Maliyyə Nazirliyinə bu sərəncamda göstərilən məbləğdə maliyyələşməni təmin etmək, Nazirlər Kabinetinə bu sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etmək tapşırılıb.

Azərbaycanda yeni təhsil forması təşkil edilir

Azərbaycanda stasionar təhsil təşkil olunacaq. ONA-nın məlumatına görə, bu barədə “Ümumi təhsil haqqında” qanun layihəsinin 13-cü maddəsində (Ümumi təhsilin təşkili) qeyd edilib.

Sənədin 13.26-cı bəndində göstərilib ki, Azərbaycan Respublikasında müəyyən edilmiş təhsil formaları çərçivəsində evdə təhsil, fərdi təhsil və stasionar təhsil təşkil oluna bilər.

Çərşənbə tonqal üçün taxta toplayan gənc hündürükdən yıxılıb öldü

Sumqayıt şəhərində gənc oğlan hündürükdən yıxılaraq ölüb. “Report”-un Sumqayıt-Abşeron bürosunun məlumatına görə, hadisə şəhərin 41-ci məhəlləsində baş verib.

Belə ki, həmin ərəzədə yaşayan, 1995-ci il təvəllüdü Rəuf Nizami oğlu Həsənquliyev yel çərşənbəsi günü tonqal qalması üçün hündürükdən taxta parçaları toplayaraq aşağı atmaq istəyib. Bu zaman ayağı bürəyərək yıxılıb. Yaralı xəstəxanaya çatdırılsa da onun həyatını xilas etmək mümkün olmayıb.

Faktla bağlı araşdırma aparılır.

Abunə daha sərfəlidir - “Yeni Müsavat” abunə kampaniyasını davam etdirir

“Yeni Müsavat” qəzeti oxucularına bəyan edir ki, abunə yazılmaqla qəzeti daha sərfəli qiymətlərlə əldə edə bilərlər.

Köşklərdən alınan qəzetin bir nüsxəsi 60 qəpikdir. Abunə ilə qəzetin bir nüsxəsi isə sizə daha ucuz - 48 qəpiyə başa gələcək.

Aylıq abunə - 12 AZN

3 aylıq - 36 AZN

6 aylıq - 72 AZN

Abunə yazılmaq üçün yaşadığınız ərəzidə istənilən poçt şöbəsinə müraciət edə bilərsiniz.

Eyni zamanda Poçt Daşınma Mərkəzinin baş ofisi ilə:

(012) 598-49-55 nömrəsi ilə əlaqə saxlaya bilərsiniz.

Bundan başqa “Qaya” Mətbuat Yayımı ilə də abunə yazıla bilərsiniz.

Əlaqə üçün telefon: 012-565-67-13, 012-564-48-96

Hüquq müdafiəçiləri Fuad Ələsgərovla görüşdülər

İnsan Haqları üzrə İşçi Qrupunun üzvləri, tanınmış hüquq müdafiəçiləri Novella Cəfəroğlu, Səidə Qocamanlı və Səadət Bənəniyarlı martın 13-də Azərbaycan prezidentinin hüquq-mühafizə orqanları ilə iş və hərbi məsələlər üzrə köməkçisi-şöbə müdiri, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Əfv Məsələləri Komissiyasının üzvü Fuad Ələsgərovla görüşdülər.

Problemlə kreditlərlə bağlı kompensasiyanın ödəniş tarixi açıqlandı

Problemlə kreditlərlə bağlı kompensasiyaların qaytarılması və kreditlərin restrukturizasiyası ilə bağlı mexanizm martın 15-də açıqlanacaq. Kompensasiyaların verilməsinə isə ən gec aprel ayının ortalarından başlanılacaq.

Oxu.az xəbər verir ki, banklarda bu kreditlərlə bağlı xüsusi işçi qrup işləyir və hər bir müştəri ilə bağlı məlumatların toplanılması sona çatmaq üzrədir.

İşçi qrupa bankın kredit, müştəri şikayəti üzrə mütəxəssisləri, İdarə Heyətinin üzvləri daxildir.

Hazırda banklar gərgin rejimdə çalışırlar və gün ərzində həm telefon zənglərinə, həm də banka gələn müştərilərə məlumat verilir.

Problemlə kreditlərin çox olduğu banklarda bezen mindən çox zəngə cavab vermək lazım gəlir, üstəlik, hər bir verilən sual rəsmiləşdirilərək, günün sonunda Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatasına göndərilir.

Qeyd edək ki, ölkə bankları arasında problemlə kreditlərin həcminə görə “Bank of Baku” ASC və “Unibank” ASC-də daha çox müştəri var. Ona görə də bu bankların şöbə və filialları “yükənmiş iş rejimi”ndə çalışırlar. Xüsusən banklardan kredit tarixçələri ilə bağlı çıxarış alanların sayı çoxdur.

İqtisadçı Vüqar Bayramovun sözlərinə görə, banklar tərəfindən bu proses elektronlaşdırılacaq və vətəndaşın adına kart açılacaq. Banklar hər bir müştəriyə zəng vuraraq ona bütün məlumatları çatdıracaqlar və növbəli qaydada kompensasiyalar ödəniləcək. Aprelin ikinci yarısından sonra əlaqə saxlanılmadığı halda vətəndaşın banka müraciət etməsi məsləhət görülür.

V.Bayramovun sözlərinə görə, kredit götürənin əvəzinə borcu zəmin ödəyib, ona fərdi yaşayış mənziləti təqdim ediləcək və kompensasiyanın ödənişindən onlar da yararlanacaqlar.

Bu barədə “Yeni Müsavat”-a Novella Cəfəroğlu məlumat verib. Hüquq müdafiəçisinin sözlərinə görə, Fuad Ələsgərovla görüşdə çoxsaylı məsələlərlə bağlı ətraflı söhbət olub: “Həm siyasi məhbuslar məsələsi, həm QHT-lərin durumu, həm Qarabağ məsələsi ilə bağlı, bir sözlə, çox məsələlər ətrafında söhbət etdik. Fuad müəllim bizi ətraflı dinlədi, fikir mübadiləsi apardıq”.

Prezidentin əfv sərəncamını imzalayacağını gözlədilər.

ni deyən Novella Cəfəroğlu qeyd etdi ki, məhbus siyahısını Əfv Komissiyasına təqdim ediblər və siyahının hamısına baxılıb. Konkret kimlərin əfv siyahısında olacağını isə cənab prezident əfv sərəncamı verəndə ictimaiyyət biləcək.

N.Cəfəroğlu vurğuladı ki, əfv sərəncamından sonra hüquq müdafiəçiləri olaraq mətbuat konfransı keçirməyi planlaşdırıblar.

□ E.SEYİDAĞA,
Musavat.com

Toplu yerlərdə səyyar qəzet satışı bərpa edilə bilər

Azərbaycan Mətbuat Şurasında qəzet yayımı ilə bağlı hazırkı vəziyyət müzakirə olunub. Şuradan ONA-ya verilən məlumatlara görə, müzakirə zamanı bildirilib ki, şəhərin müxtəlif yerlərindəki köşklərin heç də hamısı təyinatı üzrə istifadə edilmir.

Qeyd olunub ki, onların bəzilərində çox məhdud sayda qəzet olur, əsasən digər məhsullar satılır, nəticədə qəzətə maraq azalır, redaksiyaların maddi durumu pisləşir.

Paytaxtla yanaşı, mərkəzden kənar yerlərdəki köşklərin də tələblər səviyyəsindən aşağı olduğu vurğulanıb.

İclasda Bakı Metropoliteninin stansiyalarında, avtobus dayanacaqlarında, beynəlxalq avtovağzalda və əhalinin sıx toplandığı digər yerlərdə qəzet satışı, əldə yayım işinin yaxşılaşdırılmasına ehtiyacın duyulduğu qeyd olunub.

Toplantıda qəzet yayımı ilə bağlı vəziyyətin detallarının öyrənilməsinin zəruriliyi önə çəkilib. Bu məqsədlə MŞ-nin vaxtilə mövcud olmuş monitoring qrupunun fəaliyyəti bərpa olunub. Sabahdan işə başlayacaq qrupun əldə etdiyi nəticələr şuramın katibliyinə təqdim olunacaq və qruplaşdırılacaq. Məsələ Mətbuat Şurasının İdarə Heyətində kütləvi informasiya vasitələrinin rəhbərlərinin iştirakı ilə geniş müzakirə olunacaq. Ümumən qəzet yayımı ilə bağlı MŞ adından aidiyyəti qurumlara müraciətin ünvanlanması nəzərdə tutulur.

Mingəçevirdə yaşayış binasında partlayış və yanğın olub

Mingəçevirdə yaşayış binasında martın 13-də partlayış və yanğın olub. ONA-nın Mingəçevir bürosunun məlumatına görə, hadisə şəhərin Nəriman Nərimanov küçəsindəki 31 saylı binada baş verib.

Həmin binanın 2-ci mərtəbəsində iki otaqlı mənzildə kiçik qaz balonunun partlaması nəticəsində yanğın başlayıb.

Yanğın daha da genişlənmədən qarşısı alınb və tamamilə söndürülüb. Hadisə zamanı ev sahibləri mənzildə olmadığından, partlayış və yanğın kimə zərər görməyib.

Məlum olub ki, ev sahibləri qaz balonunu açıq qoyaraq çölə çıxıb və məhz bu zaman partlayış baş verib.

Faktla bağlı araşdırma aparılır.

Müdafiə naziri ön cəbhədə olub

Genişmiqyaslı təlimlərə rəhbərlik edən müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənov və nazirliyin digər rəhbər heyəti ön xətt bölmələrində olub.

ONA Müdafiə Nazirliyinin saytına istinadən xəbər verir ki, müdafiə nazirinə əməliyyat şəraitinin vəziyyəti barədə məruzə edilib. General-polkovnik Z.Həsənov üz-büz yerləşən düşmən mövqelərini müşahidə edib və bölmələrin daim döyüşə hazır vəziyyətdə olmasını təmin etmək məqsədilə müvafiq tapşırıqlar verib.

Bölmələrdəki şəraitlə tanış olan müdafiə naziri şəxsi heyət üçün yeni inşa edilən əsgər yataqxanası, silah otağı, ideoloji otaq, yeməcxana, məişət otağı, hamam, əşya anbarı, eləcə də digər xidməti obyektlərdən ibarət olan yaşayış kompleksinin açılışında iştirak edib.

Görülən işlərlə maraqlanan general-polkovnik Z.Həsənov hərbi qulluqçuların sosial-məişət şəraitinin yaxşılaşdırılması istiqamətində tədbirlərin dövlətimizin diqqət və qayğısı sayəsində daim davam etdirildiyini xüsusi vurğulayıb.

Müdafiə naziri xidmətdə fərqlənən hərbi qulluqçuları mükafatlandırır və şəxsi heyətlə çay süfrəsi arxasında söhbət aparır.

Sonra nazir cəbhəboyu zonada yerləşən kəndlərdən birində yerli sakinlərlə görüşərək əhalinin təhlükəsizliyinin təmin edilməsi məqsədilə yaşayış məntəqələrimizin müdafiəsi barədə söhbət edib.

BŞİH Qarabağ Komitəsinin mitinqinə razılıq vermədi

Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti (BŞİH) Qarabağ Komitəsinin martın 16-na təyin etdiyi mitinqlə bağlı müraciətinə cavab verib.

ONA-nın məlumatına görə, BŞİH-də müraciətə baxılıb və Qarabağ Komitəsinin Yasamal rayonu, İdman Sağlamlıq Kompleksinin stadionunda (keçmiş “Məhsul”) mitinq keçirilməsinə razılıq verilməyib.

Bununla bağlı təşkilatçılara məlumat verilib.

Qeyd edək ki, Qarabağ Komitəsi martın 16-da mitinq keçirmək üçün BŞİH-ə müraciət edib.

Prezident İlham Əliyevin son aylar xüsusilə xalqın sosial vəziyyətinin daha da yaxşılaşdırılmasına yönəlik fərman və sərəncamları ciddi təhlil edilməkdədir. İlham Əliyevin addımlarını hər nə qədər bəzi müxalifət liderləri “öz adlarına” çıxarmağa çalışsa da, analitik təhlillər onu göstərir ki, prezidentin xüsusilə də sosial sahəyə yönəlik verdiyi qərarlar hansısa situasiyaya uyğunlaşdırılmış deyil, əvvəlcədən hazırlanmış, verilən sərəncamların maddi bazası təhlil edilmiş, hətta sıralanmış qərarlardır. Əlbəttə ki, rəğbətə qarşılanan sosial addımların üzərində prezidentin iqtisadi komandası işləyib, hazırlayıb və imzalanmaq üçün təqdim edib. Amma elə həmin iqtisadi komanda üzvlərinin açıqlamalarından da aydın olur ki, bu qərarlarda da əsas ağırlıq məhz prezidentin iradəsinə, onun son sözüne, müdaxilələrinə bağlı olub.

Obyektiv təhlillər onu göstərir ki, dövlət başçısı həm xaricdən təşkilatlanmış anti-Azərbaycan qüvvələri, həm müəyyən süni yaradılmış “siyasi” problemlərdən canlanmaq istəyən şablon müxalifəti bir neçə zamanını gözləyən qərarlarla tam geri oturmaq bəzi, həm də bu işi özü, necə deyirlər, təkbəşinə edib. İlham Əliyev həm də onu göstərdi ki, xalqın nə istədiyini, nələrdən narazı olduğunu kimlənsə mitinqlərdəki tələbləri ilə müəyyənləşdirmir. O, xalqın arasında özünü “Məhsul”dakı tribunadakı liderlərdən daha komfortlu və rahat hiss edir, onların problemlərini üzbəüz dinləməkdən məmnundur, ona etimad və inam daha çoxdur.

Dövlət başçısı “ölkədə situasiyanı dəyişə bilirik” kimi irəliləyən bəyanatlar verənlərə həm də onu sübut etdi ki, situasiyanın da, proseslərə yönərən hərəkətiliyin də, hər hansı ekstremal vəziyyətin də “ağası” özüdür, onun hakimiyyətidir! Bu, sadəcə, özünəinam deyil, həm də xalqa güvənməkdən qay-

İlham Əliyevin sürətli və çoxgedişli

kombinasiyası - intuisiyası prezidenti yanıltmadı

Dövlət başçısı özünü xalqın arasında “Məhsul”dakı tribunadakı liderlərdən daha komfortlu və rahat hiss edir; icra başçıları “başları üzərindən” məktubları alan, ona uzanan yüzlərlə əli hətta mühafizə xidmətinin iradəsinə zidd olaraq sıxan prezident obrazı...

naqlanan göstəricidir.

İcra başçıları “başları üzərindən” məktubları alan, ona uzanan yüzlərlə əli hətta mühafizə xidmətinin iradəsinə zidd olaraq sıxan prezident obrazı nə Azərbaycan, nə İlham Əliyev üçün yenilik deyil. Amma xalqın məhzi indi bu təmaslara daha çox ehtiyacı olduğu görmək yenilik idi və bunu komandasından da, yerli memurlardan daha yaxşı İlham Əliyev duymuşdu. Prezidentin 15 illik hakimiyyət dönəmində baş vermiş onlarla hadisə dövlət başçısının heç bir zaman intuitiv qərarlar vermədiyini göstərib. Amma prez-

“İlham Əliyev Azərbaycan iqtisadiyyatının dərin “koma”ya girməsinə imkan vermədi, onu müvəqqəti “reanimasiya” (iki devalvasiya) etməklə tədricən böhrandan çıxardı”

sonra da eyni və bir az da sirli intuisiya prezidentin Azərbaycan iqtisadiyyatında dönüş etməsinə də diqqət çəkdi. Neft pulları təbii ki, tezliklə tükənməyəcəkdi, amma buna arxayın olmaq olmazdı. İlham Əliyevin qeyri-neft sektorunun inkişafı ilə bağlı qətiyyətli qərarları Azərbaycanı ciddi iqtisadi və siyasi təlatümlərdən yan keçirdi. İndi kə-

nar dövlətlərin dikte etdiyi neftlə zəngin Venesuela nümunəsini yada salmaq kifayət edir. İlham Əliyev Azərbaycan iqtisadiyyatını dərin “koma”ya girməyə imkan vermədi, onu müvəqqəti “reanimasiya” (iki devalvasiya) etməklə, tədricən böhrandan çıxardı. İlham Əliyev bu islahatlarda geciksəydi, Azərbaycan kənar qüvvələrin müdaxiləsinə açıq olardı. İndi o dövr arxada qalıb və bunun bəhrəsini hər bir vətəndaş öz güzararında hiss etməkdədir.

Bunu görməmək və qiymətləndirməmək təkcə dövlət bacısına

“Dövlət başçısı “ölkədə situasiyanı dəyişə bilirik” kimi irəliləyən bəyanatlar verənlərə həm də onu sübut etdi ki, situasiyanın da, proseslərə yönərən hərəkətiliyin də, hər hansı ekstremal vəziyyətin də “ağası” özüdür, onun hakimiyyətidir!”

dentin son olaraq situasiyaya birləşmə müdaxiləsində, atılan addımlarda xəffir bir intuisiya da hiss edilməkdədir. Dövlət başçısının da sanki xalqla bu istə təmaslara ehtiyacı yaranmışdı, hansısa rayon ziyalısının əzbərlədiyi xoş sözlərə deyil, geniş xalqın dəstəyini görmək istəyirdi... Intuisiyası prezidenti yanıltmadı!

Dünyada neftin qiyməti ilə bağlı böhran dərinləşdikdən dərhal

deyil, Azərbaycanın özünə qarşı ədalətsiz mövqedir...

□ Nazim SABİROĞLU,
“Yeni Müsavat” qəzetinin
redaktoru

Əli Məsimli

“Görülməsi vacib olan işlər çoxdur”

Əli Məsimli: “Əhalinin güzəranının yaxşılaşdırılması üçün zəruri hesab etdiyim məsələlər barədə fikirlərimi 15 mart iclasında bildirəcəyəm”

“Nazirlər Kabinetinin 2018-ci ildə fəaliyyəti haqqında hesabatını oxumuşam və bəzi təhlillər aparılmışam. Ümumiyyətlə, əvvəlki illərlə müqayisədə yanaşanda hesabatı müsbət qiymətləndirirəm”.

Deputat, Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin üzvü Əli Məsimli bunları “Yeni Müsavat”a 15 mart plenar iclasında hökumətin hesabatının müzakirəsi ilə bağlı danışarkən bildirdi. O qeyd etdi ki, Azərbaycan Demokratik Respublikasının 100 illiyi münasibətilə “Cümhuriyyət ili” kimi qeyd etdiyimiz 2018-ci il ölkəmizin iqtisadi həyatında da özündən əvvəlki illərlə müqayisədə müsbət məqamları daha çox olan bir il kimi seciyyətləndirilə bilər: “Prezident seçkilərindən sonra ölkədə islahatlar genişləndirildi və bu öten ilin iqtisadi və sosial nəticələrinə müsbət təsir etdi. 2016-cı ildəki 3 faizlik enmə və 2017-ci ildəki 0,2 faizlik artımdan sonra 2018-ci ildə 1,4 faizlik iqtisadi artım baş verdi. İnflyasiya ikirəqəmli səviyyədə 2,3 faizə endi. Xarici ticarət balansında 8 milyard dollar və tədiyyə balansının cari əməliyyatlar hesabında 5 milyard dollardan artıq müsbət saldo yarandı. Bu, strateji valyuta ehtiyatlarının artmasında və manatın məzənnəsinin sabit qalmasında mühüm rol oynadı”. Ə.Məsimli daha sonra bunları bildirdi: “Keçən il Cənub Qaz Dəhlizinin tərkib hissəsi olan TANAP layihəsi də işə düşdü və artıq fəaliyyətdədir. Ölkəmizin nəqliyyat mərkəzinə çevrilməsində önəmli rol oynayan Ələt Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanı öz işinə başlayıb. Bunları xatırlatmaq da demək olar ki, 2018-ci ildə həqiqətən xeyli iş görüldü”. Deputat dedi ki, baş nazir Novruz Məmmədovun təqdim edəcəyi hesabatda səs verəcək: “Amma görülməsi vacib olan işlər də çoxdur. Ona görə də hesabatda nələrin olmasını istəməydim, eləcə də iqtisadi artımın sürətləndirilməsi, maliyyə-bank sisteminin islahatları və əhalinin güzəranının yaxşılaşdırılması üçün zəruri hesab etdiyim məsələlər barədə fikirlərimi, inşallah, Milli Məclisin martın 15-də keçiriləcək iclasında bildirəcəyəm”.

□ ELSAD,
“Yeni Müsavat”

“Bu dəfə Oqtay Əsədov hədəfə götürülüb, qara yaxırlar”

Milli Məclisin mətbuat xidməti və deputatlar spikerin ailəsinə məxsus olduğu deyilən Moskvadakı obyekt haqda yazılanları yalanladı

Bir neçə gündür ki, Rusiya polisinin Moskvada, Bakı küçəsi - 29 ünvanında yerləşən obyektə keçirdiyi əməliyyatla bağlı media orqanları xəbərlər tirajlayır.

Həmin obyektin Azərbaycan parlamentinin spikeri Oqtay Əsədovun ailəsinə məxsus olmasına dair iddialar var.

Moskva polisinin Narkotik Nəzarəti İdarəsinin əməkdaşlarının əməliyyat keçirdiyi qeyd olunan ünvanında “Kapriz” adlı sauna-striptiz klub yerləşir.

Klubun spikerin ailə üzvlərindən birinin adına rəsmiləşdirildiyi iddia edilir. Bu barədə təqdim olunan sənədlər sosial şəbəkələrdə, bəzi KİV-lərdə yayılıb.

Sənədlərdə klubun təsisçisi olan “Arizarum Qrup” MMC-nin təsisçisi də elə Zemfira Əsədovadır. Səs-küy yaradan bu xəbər barədə nə Azərbaycan Milli Məclisinin mətbuat xidməti, nə də Oqtay Əsədovun özü və ailəsi hər hansı açıqlama ilə çıxış etməyib.

Azpolitika.info yazıb ki, Moskva şəhəri, Bakı küçəsi 29 ünvanında “Kapriz” adlı qadınlar üçün striptiz-klubla yanaşı, tamamilə başqa istiqamətdə “Kapriz” adlı sauna-hamam fəaliyyət göstərir. Spikerin xanımının adına olan da həmin klub deyil, sauna-hamamdır.

“Polisin narkotiklə bağlı əməliyyatı da Oqtay Əsədovun xanımına aid olduğu iddia olunan obyektə yox, məhz bu striptiz klubda, həm də 2014-cü ildə keçirilib”, - deyər məlumatda bildirilib.

Oqtay Əsədov

Milli Məclisin mətbuat katibi Akif Təvəkkülüoğlu “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, ittihamlar kökündən yanlışdır. O, sosial şəbəkələrdə hər yayılan yalana reaksiya verməyə ehtiyac görmədiyini açıqladı.

Deputat, “Azərbaycan” qəzetinin baş redaktoru Bəxtiyar Sadiqov isə Oqtay Əsədovu 20 ildir tanıdığını qeyd etdi.

Onun sözlərinə görə, parlament sədrinin prinsipial, dövlətçiliyə sadıq, təcrübəli insan olmasının şahididir: “Bu gün Azərbaycanda müxtəlif ünvanlar hədəfə götürülüb. Təsadüfi deyil ki, onların bir çoxu deputatlardır. Gah filan yerdə əmlakını guya ortaya çıxarırlar, gah hansısa hərəkətini göstərirlər.

Bütün bunları da foto və ya video çəkilişlə əsaslandırmağa, insanları inandırmağa çalışırlar. Biz jurnalistlər insanları sensasiyaya

aldırmışıq. Ancaq fikirləşmirik ki, bu “informasiya” montaj ola bilər.

Dəfələrlə belə hallarda sübut olunub ki, həmin tirajlanan şəkil oranın deyil, özlərindən qondarıblar. Ümumiyyətlə, dünya feyk xəbərlərdən əziyyət çəkir. Hətta bununla bağlı tədbir də keçirildi”.

B.Sadiqov qeyd etdi ki, bu dəfə ayrı-ayrı deputatlar yox, Milli Məclisin sədri hədəfə götürülüb: “Bunu Bakıda yox, Moskvada ediblər ki, yalan daha çox ayaq açır yerisin. Bu, jurnalist işi deyil. Memurlardan qurtarmışıq, indi deputatları qaralamağa keçmişik.

Mən sosial şəbəkələrin sosial şəbəkəyə çevrildiyini hesab edirəm. Burada o qədər məsuliyyət-sizlik, şər-böhə var ki, adam təhqirləri oxuyanlara məəttəl qalır.

Azərbaycanı sevməyən düşmən ölkələrin xüsusi xidmət or-

□ Emil SALAMOĞLU,
“Yeni Müsavat”

Rusiyanın Xarici İşlər Nazirliyi Azərbaycana səfər etmək niyyətində olan ölkə vətəndaşlarına xəbərdarlıq edib. Xəbərdarlıqda deyilir ki, Azərbaycanın Sərhəd Xidməti Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həll edilmədiyini əsas götürərək erməni milliyyətinə mənsub olduğu birbaşa və ya dolayısı ilə bilinən şəxsləri-vətəndaşlıqdan asılı olmayaraq ölkəyə buraxmaqdan imtina edir. Bu, həmin şəxslərin təhlükəsizliyini təmin etməyin mümkünsüzlüyü ilə əsaslandırılır.

Beyanata sonra qeyd edilir ki, Rusiya tərəfi Rusiya Federasiyası vətəndaşlarını etnik mənsubiyyətinə görə ayrı-seçkiliyə məruz qoymağın yolverilməzliyi barədə Azərbaycan tərəfinə dəfələrlə müraciət etsə də, bu müraciətlərə etinasız yanaşılır: "Qeyd olunan vəziyyəti nəzərə alaraq Azərbaycana səfər etməyi planlaşdıran Rusiya vətəndaşlarına mümkün riskləri dərinədən götür-qoy etməyi təkidlə tövsiyə edirik".

Politoloq Elçin Mirzəbəyli "Yeni Müsavat"a şərhində bildirdi ki, bu, Rusiya Xarici İşlər Nazirliyində hörmətə qurmuş tam və yarı ermənilərin növbəti təxribatıdır. Rusiyadan Azərbaycana turist axınının olması, ölkəmizə turizm və işgüzar məqsədlərlə səfər edən Rusiya vətəndaşlarının vətənimizlə bağlı xoş təəssüratlarını dilə gətirmələri Ermənistan Xarici İşlər Nazirliyi ilə sinxron rejimə çalışan Rusiya XİN-in bəzi dairələrini narahat edir: "Azərbaycan Rusiya vətəndaşının pasportu ilə ölkəmizə səfər edən, əslində isə həm də Ermənistan vətəndaşı olan şəxsləri ölkəmizə buraxmır və bu mövqə tamamilə hüquqi əsasları olan bir mövqedir. Rusiya vətəndaşının pasportunu daşıyan əksər ermənilərin ikili vətəndaşlığı var. Rusiya qanunvericiliyi ikili vətəndaşlığı yasaq etmir, Ermənistan qanunvericiliyi isə təşviq edir. İndi Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin qərəzli, Azərbaycana düşmən kəsilmiş nümayəndələri bunu "etnik əlamətə görə ayrı-seçkilik" kimi qiymətləndirirlərsə, bu onların öz problemdir. Yaxşı olardı ki, Rusiya Ermənistandakı etnik ayrı-seçkiliyə nəzər yetirsin. Ermənistanda Rusiyanın hərbi bazalarında çalışan Rusiya vətəndaşları istisna olmaqla, 1 nəfər də olsun rus və qeyri-millət nüməyəndəsi yaşamır. Bu ölkədə Rusiyaya və rus dilinə olan mü-

Rusiya XİN-in təxribatına Bakıdan sərt reaksiyalar

Politoloq: "Bu cür bəyanat və çağırış Rusiya-Azərbaycan münasibətlərinin yüksək strateji tərəfdaşlıq səviyyəsi ilə daban-dabana ziddir"

nasibət də ortalıqdadır. Erməni əsilli Rusiya vətəndaşlarının böyük əksəriyyətinin eyni zamanda Ermənistan vətəndaşlığı da var. Əgər təxminən 30 dəqiqə ərzində bu rəqəmləri hesablayıb nəticə çıxarmaq mümkündürsə, deməli, bunu Rusiyanın müvafiq dövlət qurumlarında kök salmış ermənilər və onların havadarları da çox yaxşı bilirlər. Onu da yaxşı bilirlər ki, Azərbaycan məhz bu amili nəzərə alıb işğalçı ölkənin vətəndaşlarını öz sərhədlərindən içəri buraxmır".

YAP-çı deputat Elman Nəsirov bildirdi ki, Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin yaydığı bəyanat real həqiqətlə-Rusiya-Azərbaycan münasibətləri ilə ziddiyyət təşkil edir: "Bu cür bəyanat və çağırış Rusiya-Azərbaycan münasibətlərinin yüksək strateji tərəfdaşlıq səviyyəsi ilə daban-dabana ziddir. Rusiyanın Xarici İşlər Nazirliyi unutmamalıdır ki, Azərbaycan dövlətinin rəhbəri müstəqil xarici siyasət kursu həyata keçirir və bu səbəbdən də Qərbin anti-Rusiya sanksiyalarına Azərbaycan qoşulmayıb. Buna görə də Qərbdən çoxsaylı təzyiqlərlə üz-üzə qalmışıq. Azərbaycan

dövlətinin rəhbəri qətiyyətli mövqə ortaya qoyub və Rusiya ilə mehriban qonşuluq, strateji tərəfdaşlıq münasibətlərinin fəlsəfəsindən çıxış edərək Rusiya əleyhinə olan heç bir təşəbbüsə qoşulmayıb. Azərbaycanla Rusiyanın prezidentləri arasında çox sıx dostluq münasibətləri var. Bu münasibətlər sınaqdan çıxmış münasibətlərdir. Odur ki, Rusiya XİN-in yaydığı bəyanat Azərbaycan-Rusiya münasibətlərinin səviyyəsində, ruhuna uyğun gəlmir və iki arasında münasibətlərə kölgə salmaq məqsədi güdür. Təəssüf ki, bu yeni hadisə deyil. Bir müddət əvvəl də Rusiya XİN-in sözcüsü Mariya Zaxarova oxşar bəyanatla çıxış etmişdi. Bir çox hallarda Rusiya XİN bütövlükdə dövlətinin strateji maraqlarını deyil, bu nazirlikdə işləyən bəzi məmurların dar erməni maraqlarına xidmət edirlər".

Deputat hesab edir ki, Azərbaycan XİN bu qərəzli bəyanatla bağlı mövqeyini ifadə etməli və məsələ ilə bağlı Rusiya ilə təmaslar gücləndirilməlidir: "Eyni zamanda parlamentimiz də bu məsələ ilə bağlı fəallığı artırmalıdır. Azərbaycan-Rusiya

həm də "Azərbaycanın gəlirlərini artırmayın" deməkdir. Moskva vaxtilə eyni siyasəti Türkiyəyə qarşı istifadə etmişdi. Rusiya-Türkiyə münasibətlərinin gərgin olduğu dövrdə Rusiya XİN öz vətəndaşlarına müraciət edərək Türkiyəyə getməməyi məsləhət bilmişdi.

Rusiya ilə Azərbaycan arasındakı münasibətlər süni olaraq gərginləşdirilir. Kreml erməni separatçılarının Moskvada toplantısına icazə verməyə bilər. Digər tərəfdən, Azərbaycana buraxılmayan bir neçə erməni mənşəli Rusiya vətəndaşına görə Rusiya XİN kəskin bə-

yanat yayınlamaya bilər. Ermənistan Azərbaycan torpaqlarını işğal edib, Xocalı və digər soyqırımlar törədilib. Bu baxımdan Azərbaycana gələn istənilən erməni təhlükəsizlik problemləri ilə üzleşə bilər. Buna baxmayaraq, son illər ərzində Azərbaycana müxtəlif ölkələrdən ermənilər gəlib. Sadəcə, bu haqda onlar Azərbaycanın dövlət strukturlarına əvvəlcədən xəbər veriblər və səfərin məqsədini açıqlayıblar. Həmin ermənilərin gəlişinə şərait yaradılıb. Həmin ermənilər Bakıda olub, onların təhlükəsizlikləri təmin olunub, heç bir problemlə üzleşməyiblər. Bakıya xəbərsiz gəlmək istəyən istənilən erməni isə obyektiv olaraq Azərbaycanın təhlükəsizlik orqanlarında suallar yaradır. Niyə gəlib? Məqsədi nədir? Rusiyada yaşayan azərbaycanlıların Ermənistanla səfərini təsəvvür etmək olarmı? Belə hal olmayıb. Çünki istənilən azərbaycanlı bilir ki, bilet alıb Ermənistanla getməyi ciddi problemlərlə üzleşəcək. Belə olan halda Rusiyada yaşayan erməni Ermənistanla müharibə vəziyyətində olan Azərbaycana niyə səfər etmək istəsin? Deməli, Azərbaycana əvvəlcədən məlumat vermədən gəlmək istəyən erməninin gizli niyyəti var".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

"Danışıqların formatındakı istənilən dəyişiklik tərəflərin hamısı üçün məqbul olmalıdır"

ATƏT sədri Qarabağ üzrə danışıqların formatının dəyişdirilməsi barədə danışıq

Qarabağ tənzimlənməsi üzrə danışıqların formatında istənilən dəyişiklik bütün tərəflər üçün məqbul olmalıdır. Virtualaz.org xəbər verir ki, bunu ATƏT-in fəaliyyətdə olan sədri, Slovakiya XİN başçısı Miroslav Layçak deyib.

"Ənənələrə uyğun həyata keçirilən və konkret nəticələrə gətirib çıxara biləcək proses var. Əlbəttə, Ermənistan hökuməti format məsələsini həll etməlidir. Lakin danışıqların formatında istənilən dəyişiklik tərəflərin hamısı üçün məqbul olmalıdır", - Ermənistan XİN başçısı Zöhrab Mnatsakanyanla dünən İrəvanda keçirdiyi birgə brifinqdə M.Layçak bildirib.

"Bu məsələlərin müzakirəsinə kifayət qədər vaxt ayırdıq. Əminəm ki, Ermənistan hökumətində müvafiq formatda, yaxud mövcud formatda danışıqların davam etdirilməsi üçün düzgün düstur var", - ATƏT-in fəaliyyətdə olan sədri sözlərinə əlavə edib.

Prezident İlham Əliyev rayonlara etdiyi son səfərləri zamanı əhali ilə birbaşa təmaslarda olmağa üstünlük verib. Belə təmaslar zamanı yerli sakinlər tərəfindən prezidentə onlarla məktub təqdim olunub. Son olaraq martın 7-də Şamaxı və Ağsu rayonlarına edilən səfərlərdən sonra Prezident Administrasiyasının Ərazi idarəetmə orqanları ilə iş şöbəsinin müdiri Zeynal Nağdəliyev bildirib ki, ölkə başçısına təqdim olunan müraciətlərin araşdırılmasına başlanılıb: "Azərbaycan prezidentinə regionlardakı görüş zamanı edilən bütün müraciətlər diqqətlə araşdırılır. Hətta deyərdim ki, orada əks olunan bütün məsələlərin həllinə başlanılıb".

PA rəsmisinin sözlərinə görə, ölkə başçısına edilən müraciətlər müxtəlif sahələrlə bağlıdır: "İş yerləri, sosial problemlər, məhkəmə və digər sahələrlə bağlı müraciətlər var. Onların hər birinə diqqətlə baxılır".

Göründüyü kimi, regionlarda əhali prezidentlə canlı təmaslardan onları narahat edən problemləri onun diqqətinə çatdırmaq üçün yararlanmağa çalışır. Bu vəziyyət nədən qaynaqlanır? Niyə insanlar məktublarını birbaşa prezidentin özünə çatdırmağa çalışırlar?

Sualların cavabını tapmaq üçün regionlarda vətəndaşların müraciətlərinə reaksiya, həmçinin bu müraciətlərin ünvanına çatdırılması məsələlərinə nəzər yetirmək lazımdır. Məsələ burasındadır ki, yerli icra hakimiyyəti orqanları, nazirlik və komitələrin yerli strukturları vətəndaş müraciətlərinə əksər hallarda etinasız yanaşırlar. Müraciətlərin böyük hissəsi ya cavabsız qalır, ya da vətəndaşın probleminin həllindən daha çox, onun gözdə tutulmasına üstünlük verilir. Bir çox hallarda şikayət yazan, problemini qaldıran insanlara müxtəlif yollarla təzyiqlər edilir. Mərkəzi icra orqanları rəhbərlərinin son illərdə dəb düşən rayon görüşləri bir çox hallarda formal xarakter daşıyır: görüşə yalnız qabaqcadan razılaşdırılmış məhdud sayda adamlar buraxılır.

Ən ağırlı məsələlərdən biri də bir çox rayonlarda yerli icra strukturlarının göstərişi ilə vətəndaşların prezidentə, birinci vitse-prezidentə, mərkəzi icra orqanlarının rəhbərlərinə ünvanlanan məktub və teleqramlarının poçt şöbələrində qalmasıdır. Bununla da icra başçıları rəhbəri olduqları rayonlarda narazı insanların az olduğunu isbatlamağa çalışırlar. Nəticədə iş vətəndaşlar müraciətlərini Bakıya gəlib buradan göndərirlər, məktub və teleqramının ünvanına çatmadığını bilməyən insanlar isə cavab almadıqlarına görə bütövlükdə hakimiyyətdən narazı qalırlar. Bütün bunların yekunu vətəndaş ilə görüşən prezidentə onlarla məktubun axması olur.

Prezidentə verilən

qalaq-qalaq məktublardır...

Məmurlar niyə şikayətlərin qarşısını almaq deyil, problemləri həll etməyə çalışmırlar?

Qeyd edək ki, vətəndaş müraciətləri ilə bağlı problemlər ölkə rəhbərliyinin diqqətini cəlb edib. Belə ki, martın 14-dən etibarən Prezident Administrasiyasının məsul işçiləri respublikanın bir sıra şəhər və rayonlarında vətəndaşların qəbulunu keçirməyə başlayırlar. 14 və 15 mart tarixlərində ümumilikdə 22 rayonda belə qəbullaarın təşkil ilə prosesə start verilecək.

Jurnalst-bloqer Elman Babayevin fikrincə, insanlara birbaşa işləyəcək bu format forma etibarilə nazir qəbullaarı formatına yaxın olsada, məzmunca fərqliliklər istisna deyil: "Burada müəyyən mənada bölgə insanının qayğılarını ölkənin birinci şəxsinə, yaxud administrasiya rəhbərliyinə dərhal mürəzə proseduru formalaşır. Ümumiyyətlə isə qəbullaara əlavə dövlət vəzifələrinin qoşulması o deməkdir ki, hökumət üzvlərinin keçirdikləri görüşlər kifayət etmir və vətəndaşla yaxın olmaq, obyektiv araşdırmalar, təhlillər aparmaq, dəqiq məruzələr, çıxış yolları hazırlamaq, beləliklə, məsuliyyət hissini daha da gücləndirmək tələbi artır".

Bloqer hesab edir ki, yeni format nəticəsində qaldırılan problemlər daha çevik formada öz həllini tapacaq: "Vətəndaş öz dərđini prezident İlham Əliyevin tapşırığı ilə bölgəyə gələn ən mötəbər qurumun əməkdaşlarına çatdırıla bilər. Arada hər hansı bir sədd olmayacaq. Qaldırılan məsələlər yerində həllini ta-

pacaq, maliyyə tutumlu və ya müzakirəsi vacib olan məsələlər (məsələn, məktəb, xəstəxana tikintisi, yol çəkilişi və s.) dərhal ölkənin birinci şəxsinə mürəzə ediləcəkdir.

İkincisi, hansısa məmurların qəbulunda problemləri həll edə bilməyən vətəndaşın növbəti instansiya kimi Prezident Administrasiyasına üz tutmasına, bunun üçün paytaxt Bakıya gəlməsinə ehtiyac qalmayacaq. Və ya məktub yazaraq, ona cavab gözləməli olmayacaq.

Üçüncüsü, bir sıra hallarda bəzi vətəndaşların göndərdikləri məktubların ünvanına çatmaması kimi iddiaları ortaya qoyulurdu. Bunun əksi bildirildikdə isə müəyyən anlaşılmazlıq yaranırdı. Artıq bu qəbildən olan söz-söhbətlər də azalacaq.

Qeyd edək ki, vətəndaşların bölgələrdə qəbulu prosesi illərdir prezident İlham Əliyevin göstərişi ilə hökumət üzvlərinin simasında gerçəkləşməkdədir. Hər ay nazirlər, komitə sədrləri mətbuatda çap olunmuş qrafikə uyğun olaraq bölgələrdə vətəndaşları qəbul edirlər. Bu qəbullaar zamanı əhalinin çoxsaylı problemlərinin öz həllini tapmasını heç kəs inkar edə bilməz. Amma həmin qəbullaarla bağlı əsaslı-əsassız müəyyən narazılıqlar da səslənirdi. Yeni söhbət bəzi hallarda hansısa vətəndaşın qəbulu düşə bilməməsi kimi iddialardan gedir. Düşünmək olar ki, bu qəbullaarla bağlı məsuliyyət hissi bir qədər də artmış

olacaq".
Sosial şəbəkə vasitəsilə canlı görüşlər təşkil olunsun

Azərbaycan İnternet Forumunun prezidenti Osman Gündüz bildirir ki, prezidentin son səfərlərini əvvəlki rəhbərlərdən kəskin fərqləndirən məqamlardan biri vətəndaşların məktublarının ölkə başçısına çatdırılmasına imkan yaradılması idi: "Bu görüşdə adi, qabaqcadan müəyyən olunmayan vətəndaşların dövlət başçısı ilə birbaşa təmasına, hətta şikayət məktubları təqdim edilməsinə maneçilik yaradılmayıb. Sırr deyil ki, əvvəlki görüşlərdə bu tip imkanlar təsadüfi ola bilərdi. İndi isə tam fərqli bir situasiyadır.

Həm də bu cür məktub təqdim edilməsindən sonra prezidentin ərazi-təşkilat məsələləri üzrə köməkçisi Zeynal Nağdəliyev bütün şikayətlərin dərhal nəzarətə götürüldüyünü də açıqlayıb".

O.Gündüz hesab edir ki, mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları rəhbərlərinin şəhər və rayonlarda vətəndaşların qəbulu ilə bağlı qaydaları innovativlik baxımından təkmilləşdirmək və sərtləşdirmək lazımdır: "Tez-tez eşidir ki, nazirlərin və digər mərkəzi icra orqanları rəhbərlərinin regionlarda vətəndaşlarla görüşü keçirilir. Hamı bilir ki, əsasən qabaqcadan bəlli "şikayətçilər" müəyyən olunur. Nazirliyin əməkdaşları, TV-lər və media regiona ezam olunur. Rayonların icra hakimiyyətləri, həmin qurum-

ların regiondakı qurumlarının bütün resursları səfərbər olunur. Naziri qarşılamak və yola salmaq üçün hazırlıqlar görülür. Xeyli vəzifəli şəxslərin, idarə, müəssisə əməkdaşlarının və adi vətəndaşların da vaxtı və resursları sərf olunur. Nəticədə, 5-10 nəfər qabaqcadan hazırlanan "şikayətçilərin" şikayətləri dinlənir və müvafiq tapşırıqlar verilir. Bu format özünü doğrultmur. Resurslar mənasız yerə xərclənir. Oflayn görüşlərdən, hətta deyərdim ki, regionlar xeyli ziyan çəkir. Rəhbər şəxslərin və onların tabeliyində olanların da zamanı əhəmiyyətsiz yerə xərclənir.

birbaşa təmaslarda olmaq lazımdır. Bu, çox ciddi bir mesajdır".

Deputat məmurlarla xalq arasında böyük uçurum olduğu qənaətində deyil: "Deməzdim ki, belə bir uçurum var, yəni bu kimi fikirlərlə razı deyiləm. Çoxlu sayda rayon başçıları var ki, xalqla daim təmasdadılar, hər həftə komandaları ilə kəndlərə çıxırlar, camaatla görüşüb problemlərindən xəbər tuturlar, onların həllində dəstək olurlar. Bu görüşlərdə nazirlik və komitələrin rayon şöbələrinin rəhbərləri də iştirak edirlər. Hər nazirlik üzrə müraciətlər onlara təqdim olunur ki, rəhbərliyə çatdırılsın. Yəqin ki, burada müəyyən problemlər var - rayon şöbələri, yaxud regional idarələr müraciətləri nazirlik və komitə rəhbərlərinə vaxtında çatdırmırlar. Amma bu da kütləvi deyil. Bilirsəniz, inkişaf olduqca, onun səviyyəsinə uyğun olaraq mü-

Səmərəlilik və faydalılıq isə olduqca azdır. Odur ki, hazırda "optimallaşdırma və idarəetmənin təkmilləşdirilməsi, büdcə vəsaitlərinə qənaət" məqsədilə aparılan islahatlar çərçivəsində vətəndaşlarla görüşün daha effektiv və çevik mexanizmlərinin yaradılmasına, sosial media üzərindən olan görüşlərə üstünlük verilməsi də faydalı olardı. Bununla bağlı hökumət tərəfindən müvafiq qərar verilməsi, qabaqcadan rəhbər şəxslərin məcburi onlayn görüş qrafiklərinin müəyyən edilməsi də vacibdir".

Nazirlər açıq mikrofon formatında görüşlərə keçsinlər

Milli Məclisin üzvü, Ana Vətən Partiyasının sədri Fəzail Ağamalı bildirir ki, prezidentin regionlara intensiv səfərləri, bu səfərlər zamanı əhali ilə yeni formatda görüşləri hamı tərəfindən pozitiv qarşılanı: "İnsanlar ölkə prezidentinin xalqla bir yerdə olduğunun, xalqa böyük məhəbbət bəslədiyinin, xalqın problemlərini həll etmək üçün böyük səy göstərdiyinin bir daha şahidi olurlar. Bu, xalq-prezident birliyinin mühüm göstəricisidir. Ölkə prezidentinin xalqdan məktubları birbaşa özü qəbul etməsi, bu prosesin televiziya ilə nümayiş olunması məmurlara bir mesaj idi. Mesajın mahiyyəti ondan ibarətdir ki, problemlər varsa, onları dərhal həll etmək, aradan qaldırmaq, xalqa xidmətin səviyyəsini artırmaq, xalqla

əyyən problemlər də meydana çıxır. Belə problemlər qısa müddətə aradan qaldırılmalıdır".

Deputatın fikrincə, nazirlik və komitə rəhbərləri rayonlardakı görüşlərin formatını bir qədər dəyişməlidir: "Görüşmək istəyənlərin hamısını bir yerdə toplayaraq, açıq mikrofon formatında görüş keçirmək olar. Bu, daha çox sayda insanı dinləməyə imkan yaradır. Dörd il əvvəl mən Neftçalada seçki görüşünə getmişdim. Rayon mərkəzinə çatdıqda gördüm ki, 200-300 adam yığışıb. Soruşdum, dedilər, fəvqəladə hallar naziri Kəmaləddin Heydərovun vətəndaşlarla görüşü olacaq. Bir qədər sonra işimi bitirib qayıdanda Kəmaləddin Heydərov yığışan adamların hamısını qəbul edirdi, yəni bir nəfər də kənar qalmadı. Mənə elə gəlir ki, bütün məmurlar belə etməlidir. Rayonlarda əsas müraciətlər Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi, Təhsil, Səhiyyə nazirliklərinin xidmət sahələrinin, özəlləşmə və digər məsələlərlə bağlı olur. Xarici işlər naziri gedib rayonda hansı problemi həll edəcək ki? Buna görə də qeyd olunan nazirliklərin, komitələrin nümayəndələrindən ibarət komandalar rayonlara ezam olunması formatında görüşlər keçirərək müraciətləri qəbul edə bilərlər. Bunlar, mənəcə, prezidentə müraciətləri də azaldır".

Adı pis çıxmış təyyarə

Samir SARI

Bu günlər media qurumlarında ard-arda belə xəbərlər yayılır: "Filan ölkə" Boeing 737 Max-8" təyyarələrinin uçuşunu dayandırdı".

Bu sırada böyük ölkələr də var, hətta dünya xəritəsində qum dənəsi boyda görünən Fici də. O da "Boeing 737 Max-8"dən (bundan sonra qısaca - "Max-8") imtina edir.

Buna səbəb odur ki, o gün Efiopiya "Max-8" markalı təyyarə qəzaya uğrayıb və 157 sərnişin və ekipaj üzvü həlak olub.

Bundan sonra aeroportlarının anqarında eyni markalı təyyarələr olan ölkələr həyəcanlanıblar və sözləşibmişlər kimi, ard-arda həmin təyyarə markasından imtina bəyanatları verirlər.

Qorxu pis şeydir, həyəcan, təşviş, təlaş yaradır.

Heç demə, "Max-8" üç ildir istismardadır və bu üç ildə bu nəsilən olan təyyarələr üç dəfə, türkün sözü, düşüb - ilə biri düşür.

Bu qəzalardan biri ötən ilin oktyabr ayının 29-da İndoneziyada, Cakarta şəhərində olub. "Max-8" göyə pərvazlandıqandan bir az sonra dənizə düşüb. Deyilənə görə, spidometri sürəti düz göstərməyib, layner ona görə qəzaya uğrayıb. Hər halda təyyarənin "qara qutu"ları belə göstərib. Bu qəzada 189 adam həlak olub.

İkinci hadisə yenə ötən il, dekabrın 14-də baş verib - "Max-8"-in mühərriki xarab olub və birtəhər İranda, Şiraz şəhərində eniş edib. Xoşbəxtlikdən, təyyarənin bortunda olan 192 nəfərin heç biri ölməyib, eləcə möhkəm qorxublar. Təyyarə düz 2 ay aeroportda qalıb - ABŞ-ın İrana sanksiya tələb etməsilə bağlı.

"Max-8"-in üçüncü qəzası dünən-sırağagün, daha dəqiq desək, martın 10-da Əddis-Əbəbə ətrafında qəzaya uğrayıb, 157 nəfərin hamısı həlak olub. Bu dəfə də təyyarə havaya qalxandan bir az sonra qəzaya uğrayıb. Bu, nə işdirsə, həmişə təyyarə göyə qalxan vaxt olur.

Bəli, son beş ayda eyni markalı təyyarə 3 dəfə qəzaya uğrayıb deyə indi o markanın adı pisə çıxıb. 3-4 günün içində "Boeing" şirkəti 26,6 milyard dollar itirib.

Çünki insanlar artıq o şirkətin təyyarələrinə minmək istəmir. O boyda şirkətin təyyarələri Müşviqabad, Sumqayıt taksilərinə dönüb - camaat qəzaya düşməkdən qorxur. (Bu yaşayış məntəqələrinin təsisevər sərnişinləri taksiyə minərək sürücünün suratına və maşınının markasına baxıb seçmə etməyə məcburdurlar. Əgər sürücü gənc, avtomobil isə "07"-dirsə, canını çox istəyən sərnişin bir az gözleyib başqa avtomobillə minməyi üstün tutur).

İndi hava yolu şirkətləri də qorxurlar ki, sərnişinlər kütləvi şəkildə "Max-8"-ə minməkdən imtina etsələr, şirkətlər iflas edə bilərlər. Ona görə də hələlik "Max-8"-in əvəzinə göyə başqa markalı sərnişinlər buraxırlar.

15-20 il öncə belə bir pəstəha "Konkord" markalı təyyarə işlədən şirkətlərin başına gəldi. Əzəmətli görünüşü və səsdən iti uçuşu ilə ad çıxarmış "Konkord" reaktiv təyyarəydi, amma ard-arda iki dəfə qəzaya uğradı, ondan sonra xəyalıq ona minməkdən qorxdı. Nəticədə "Konkord" istismardan çıxarıldı.

Kapitalist dünyası belədir, ziyana düşəcəklərindən qorxan kimi, nəyi dəyişmək lazımdırsa, hamısını dəyişirlər, tək zərərə düşməsinlər.

Sovet dövründə o qədər qəza olurdu, amma heç kəs heç nəyi dəyişməzdi. Heç sovet sərnişinləri də heç nədən qorxmurdur. Bunun əsas səbəbi o idi ki, o vaxtlar təyyarə və gəmi qəzaları haqqında xalqa məlumat verilmirdi. SİTA (indiki TASS) da susurdu, "Vremya" da. Xalq elə bildirdi ki, o cür qəzalar yalnız xarici ölkələrdə olur, bizdə olmur.

Məsələn, ötən əsrin 80-ci illərində Daşkəndin "Paxtakor" futbol klubunun 20-yə yaxın futbolçusunun mindiyi təyyarə başqa bir təyyarə ilə toqquşmuşdu, bütün sərnişinlər ölmüşdü. Amma sovet xalqı bu faciəvi qəzadan yalnız ağızdan-ağıza xəbər söhbətlər sayəsində xəbər tutdu.

Bu kimi xəbərləri xalqdan gözəlcə gizlədirdilər, camaat da təlaşlanmırdı, elə bildirdi, dünyanın ən əmin-amanlıq olan, qəzasız-belasız ölkəsi SSRİ-dir.

İndi deyirlər ki, "Max-8"-i layihələşdirən mühəndislər xəyata yol veriblər, bir də laynerin mühərriki az benzini işlətsin deyə nəse bir əməl ediblərmiş, qəzalar ona görə olur.

Ta heç zad. Allahdan təyyarə sərnişinlərinin yüzdə 98-i uçuş zamanı səkəkədə olur, indən belə, təyyarə hər turbulansa girəndə biabırçılıq olacaq.

Qazax rayonu Azərbaycanın təkcə qonaqpərvər rayonlarından biri deyil. Bu bölgə həm də ziyalı insanların çoxluğu, elm-təhsilə, yaradıcılığa, sözsə həssaslığı ilə seçilir.

ları, təhsil ekspertləri, rayonun pedaqoji ictimaiyyəti, media nümayəndələri iştirak edirdilər.

Əvvəlcə müəhazirə iştirakçıları 2 nömrəli tam orta məktəbin heyətində Qazax Müəllimlər Seminariyasının 100 illiyi münasibətilə 100 ağac əkdilər. Ar-

Firidun bəy Köçerlinin rəhbərliyi ilə fəaliyyətə başlayan Qazax Müəllimlər Seminariyası bütün fənlərin tədrisinin ana dilində müterəqqi üsullarla aparıldığı yeni təhsil ocağı kimi Azərbaycanda elmin, maarifin və mədəniyyətin inkişafına misilsiz fay-

durət var.

Elçin Şıxlı belə bir tədbirdə iştirakdan məmnunluğunu qeyd etdi. O, babası Qəhrəman Şıxlınskinin Qori Seminariyasında təhsil almasından, atası İsmayıl Şıxlının pedaqoji fəaliyyətə verdiyi önəmdən, Şıxlınski

Qazaxda bir çərşənbə günündə təhsil düşüncələri...

100 yaşlı maarif işığı - Qazax Müəllimlər Seminariyasının bölgədəki rolu

Azərbaycan kiçik bir ölkədir, bu başından o biri başına cəmi 500 km-dir. Həmişə düşünmüşəm ki, digər bölgələrlə müqayisədə son 100 ildə Qazaxdan fikir, söz adamlarının, ziyalıların daha çox parlamasının səbəbi nədir? Bu fərqliliyin təbii ki, özəl bir səbəbi mütləq var.

Müəyyən düşüncələrim vardı; tarixən saz-söz bölgəsi olub, Tiflis şəhərinə yaxın olub və s. Amma dəqiq bilmirdim əsas nədəni.

Qazaxın təhsilə, elmə, yaradıcılığa bu qədər meyilli olmasının səbəbi, nəhayət, 12 martda mənim üçün dəqiqləşdi.

Bu tarixdə Təhsil Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə Qazax şəhəri 2 nömrəli tam orta məktəbdə "100 yaşlı maarif işığı: Qazax Müəllimlər Seminariyası" adlı növbəti "Novruz müəhazirəsi" keçirildi. Orada iştirak etmək uzun illərdən bəri beynimdəki düşüncələri də tam dəqiqləşdirdi...

Gəldiyim qənaət budur ki, tarixi ənənələrlə yanaşı, son 100 ildəki nailiyyətlərdə bu bölgənin insanların savadlı, bilikli, daha ayıq-sayıq, maksimum mədəni toplum olmasında Qazax Müəllimlər Seminariyasının mühüm, danılmaz rolu var.

Qeyd edilən tədbirdə Təhsil Nazirliyinin əməkdaşları, Qazax Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Rəcəb Babəşov, millət vəkilləri, seminariyanın məzun-

dınca məktəbin akt zalında təşkil olunan tədbir başladı.

Toplantını giriş sözü ilə nazirliyin şöbə müdiri Əsgər Quliyev açdı. O, Qazax Müəllimlər Seminariyasının yaradılmasının tarixindən, Azərbaycan təhsilinə, elminə böyük töhfələrindən, ictimai fikrə təsirlərindən bəhs etdi.

Daha sonra Qazax Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Rəcəb Babəşov çıxış etdi. O, seminariyanın 100 illiyi ilə bağlı prezident İlham Əliyevin ötən ilin noyabrında imzaladığı sərəncamı xatırladı, bundan irəli gələrək, görülən işləri sadaladı.

Daha sonra akademik, deputat Nizami Cəfərov "100 yaşlı maarif işığı: Qazax Müəllimlər Seminariyası" adlı "Novruz müəhazirəsi"ni təqdim etdi. Bu məruzə və onun ətrafında ziyalıların apardıdığı diskussiya bir daha təsdiqlədi ki, Qazax Müəllimlər Seminariyası bu bölgənin insanların son 100 illik həyatında bir dönüş nöqtəsi olub.

Nizami Cəfərov Qori Müəllimlər Seminariyasının Azərbaycan şöbəsi və onun varisi olan Qazax Müəllimlər Seminariyasının fəaliyyəti barədə ətraflı məlumat verdi. Bildirdi ki, Qazax Müəllimlər Seminariyasının təşkil Azərbaycanın maarif salnaməsinin ən parlaq səhifələrindən biridir.

Məruzəçi qeyd etdi ki, görkəmli ədəbiyyatşünas, tanınmış maarifpərvər və ictimai xadim

dalar verib. Azərbaycanın bölgələri ilə yanaşı, qonşu ölkələr üçün də uzun illər boyu yüksək ixtisaslı pedaqoji kadrlar hazırlamış seminariyanın yetirmələri sırasında adları təhsil, elm və mədəniyyət tarixinə həkk olunmuş çox sayda tanınmış simalar var.

Nizami Cəfərov diqqətə çatdırdı ki, Qazax Müəllimlər Seminariyası fəaliyyət göstərdiyi illər ərzində 2862 nəfər pedaqoji mütəxəssis hazırlayıb.

Sonra çıxış edənlər qeyd etdilər ki, Qazax Müəllimlər Seminariyası müstəqil Azərbaycan Respublikasının təhsil işçilərinə gənc nəsli Azərbaycançılıq məfkurəsi ruhunda yetişdirilməsi üçün zəngin irs qoyub.

Sonra Avrasiya Universitetinin professoru Ədalət Tahirzadə, nazirliyin şöbə müdiri Əsgər Quliyev, "Şərq" qəzetinin baş redaktoru Akif Aşırılı, ayna.az saytının baş redaktoru Elçin Şıxlı çıxış etdilər.

Ədalət Tahirzadə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin Qazax seminariyanın yaradılması ilə bağlı ilk qərarından danışdı, bu təhsil ocağının pedaqoji fəaliyyətə, Azərbaycan elminə verdiyi töhfələri sadaladı.

Əslən Qazaxdan olan Akif Aşırılı ən yaddaqalan müəllimlərinin məhz Qazax Seminariyasının yetirmələri olduğunu diqqətə çatdırdı. Və bildirdi ki, Azərbaycanda bundan sonra bütün problemlərin həlli üçün yalnız yüksək təhsil almaq zə-

nəslinin nümayəndələrinin Qazax Müəllimlər Seminariyasının yaranmasında, inkişafında iştirakından qururandığını dedi.

Tədbirdə həmçinin Qazax Seminariyasının davamı olaraq 1959-cu ilədək fəaliyyət göstərən təhsil ocağının ahıl məzunları da danışdılar. 90 yaşlı Nuşirəvan Xəlilov 1950-52-ci illərdə burada oxuduğunu bildirdi və xatirələrini bölüşdü.

Tədbirin yekununda Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin Novruz bayramı ilə əlaqədar tənha, ahıl və yaşlı insanların əhatə edən bayramlaşma kampaniyası çərçivəsində seminariyanın məzununa "DOST Xonçası" təqdim olundu.

Mühazirə iştirakçıları həmçinin seminariyanın fəaliyyət göstərmiş olduğu bina ilə tanış oldular. İcra başçısı bu tarixi binanın qarşısındakı 5 ay ərzində restavrasiya olunacağını dedi.

Tədbir Qazaxda çərşənbə tonqalının qalanması ilə başa çatdı.

Sonda qeyd edək ki, Təhsil Nazirliyi 2016-cı ildən etibarən "Novruz müəhazirələri" keçirir. Mühazirələrdə millət vəkilləri, tanınmış alimlər, beynəlxalq və yerli təhsil ekspertləri tərəfindən Azərbaycanın tarixi, elmi, mədəniyyəti və təhsili üzrə müxtəlif məsələlər ictimaiyyətə çatdırılır.

□ **Elşad MƏMMƏDLİ**
Fotolar Elçin ƏKBƏROV

“Azərbaycanda bələdiyyələrin səlahiyyətləri, onların öz fəaliyyətlərini qurmaları üçün bütün hüquqi normalar qanunvericiliklə müəyyənləşdirilib”.

Deputat, Milli Məclisin Regional məsələlər komitəsinin sədri Arif Rəhimzadə bu fikirləri “Yeni Müsavat”a açıqlamasında bildirib. O qeyd edib ki, bələdiyyələr yarandıqları 20 il müddətində xeyli yol keçiblər: “Bu gün respublikada əhəlinin rəğbətini qazanan, özünün müsbət fəaliyyəti ilə fərqlənən bələdiyyələr az deyil. Həqiqətən də müəyyən məsələlərdə bələdiyyələrin icra orqanlarından asılılığı var. Belə halların aradan qaldırılması istiqamətində lazımi iş aparılır. Yerli özünüidarəetmə sisteminin fəaliyyətində olan nöqsanlar Regional məsələlər komitəsi tərəfindən daim qabardılır, vəziyyətin düzəldilməsi üçün müvafiq işlər görülür. Qanunvericiliyə görə, bələdiyyələr ərazilərində mehmanxana, sanatoriya-kurort və turizm xidmətləri göstərən şəxslərdən hər bir şəxs üçün sutkada 1,1 manatdan çox olmayan ödəniş almalıdır. Lakin bu gün qanunvericiliyin bu tələbi heç də həmişə yerinə yetirilmir. Bu, yalnız bir misaldır. Bələdiyyələr bu məsələnin həllində aciz idilər. Bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarəti həyata keçirən orqan son vaxtlara kimi hesab edirdi ki, bu kimi məsələlərin həlli onların səlahiyyətlərinə aid deyil, onlar yalnız nəzarət etməlidirlər.

“Bakı Böyük Şəhər Bələdiyyəsinin yaradılması gündəliyə gələ bilər”

Arif Rəhimzadə: “Ölkə əhalisinin 22,8 faizi, yəni 2 milyon 263 min nəfərə qədəri Bakı şəhərində yaşayır”

Halbuki inzibati nəzarətlə bərabər Bələdiyyələrlə İş Mərkəzi bələdiyyə üzvlərinin və qulluqçularının bilik səviyyəsinin artırılması, onlara metodiki yardım göstərilməsi və digər məsələlərin həlli ilə bağlı yaxşı fəaliyyət göstərir. Uzun müba-

hisələrdən sonra nəhayət, belə bir yekdil fikrə gəldi ki, inzibati nəzarətlə bərabər, mərkəz tərəfindən bələdiyyələrin qanuni maraqları və mövqeyi müxtəlif instansiyalarda müdafiə olunmalıdır”.

A.Rəhimzadə təbliğat sahəsində çatışmazlıqların olduğunu da vurğuladı: “Bu gün yerli məsələlərin həllində üzərinə düşən işləri layiqincə yerinə yetirən bir çox bələdiyyələrin müsbət fəaliyyəti barədə cəmiyyətə lazımi məlumatlar verilmir və onların iş təcrübələrinin təbliği və təbii sahəsində iş aparılmır. Bələdiyyələrin yaxşı işi geniş təbliğ olunmaqla əhəliyə çatdırılmalıdır. Bələdiyyə institutunun təbliği ilə bağlı televiziya kanallarının bu sahəyə diqqət yetirməsi Azərbaycanda yerli özünüidarəetmə sisteminin inkişafına kö-

məlik edərdi. Bələdiyyələrin fəaliyyətinin yaxşılaşdırılmasında bələdiyyə-vətəndaş münasibətlərindən də çox şey asılıdır. Gəlin açığı deyək, biz özümüz bələdiyyə qarşısında vəzifələrimizi bilirikmi və ona əməl edirikmi? Bələdiyyədən tələb edəndə bələdiyyə qarşısında vəzifələrimizi də unutmamalıyıq”.

Maraqlıdır, Bakı Böyük Şəhər Bələdiyyəsinin yaradılmasına və merin seçilməsinə nə mane olur?

A.Rəhimzadə: “Bələdiyyə institutunun yaradılmasında əsas məqsəd ondan ibarətdir ki, bələdiyyə öz ərazisi daxilində əhalisinin həyat fəaliyyətinin bilavasitə təmin edilməsi ilə bağlı Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və qanunları ilə müəyyən edilmiş yerli əhəmiyyətli

məsələləri müstəqil surətdə həll etsin. Bununla da dövlət idarəetmə sisteminə əks mərkəzləşmə həyata keçirilsin. Hazırda Bakı şəhərinin 12 rayonunda 53 bələdiyyə fəaliyyət göstərir. Rəsmi statistika əsasında, ölkə əhalisinin 22,8 faizi, yəni 2 milyon 263 min nəfərə qədəri Bakı şəhərində yaşayır. Belə bir şəraitdə səlahiyyətlərin böyük bir hissəsinin hazırda Bakı Böyük Şəhər Bələdiyyəsində mərkəzləşdirilməsi düzgün olmazdı. Bakının şəhər, qəsəbə və kənd bələdiyyələri özəlirini tam tədiq etdikdən və yuxarıda qeyd etdiyim kimi, asılılıq girdabından azad olandan sonra Bakı Böyük Şəhər Bələdiyyəsinin yaradılması gündəmə gələ bilər”.

□ E.PASASOY,
“Yeni Müsavat”

“Mümkündür ki, bu, İranla Azərbaycanın deyil, 3-cü bir qüvvənin təxribatı olsun”

Ekspert İran-Azərbaycan sərhədində insidentlərin intensivləşməsindən danışdı

Son 3 gündə Azərbaycanın İranla sərhədində iki silahlı insident qeydə alınıb. Nəticədə iki nəfər öldürülüb, bir nəfər yaralanıb. Azərbaycanın Dövlət Sərhəd Xidmətinin məlumatına görə, martın 12-də Dövlət Sərhəd Xidmətinin Sərhəd Qoşunlarının “Göytəpə” sərhəd dəstəsinin Yardımlı rayonunun Ostair kəndi yaxınlığında İran ərazisindən Azərbaycan istiqamətində hərəkət edən 6 nəfər silahlı naməlum şəxs Azərbaycanın sərhəd naryadına qarşı odlu silahdan atəş açıb. Atışma nəticəsində sərhəd pozucularından biri aldığı güllə yarasından hadisə yerində ölüb.

Digər sərhəd pozucuları əllərindəki yükləri ataraq geriye, İrana qaçıb. Əraziyə baxış zamanı 4 ədəd bağlamada külli miqdarda heroin və tiryək növündə narkotik vasitələr, külli miqdarda güclü təsirli psixotrop maddələr, 1 ədəd ov tüfəngi, 6 ədəd ov tüfənginin patronları və gilizlər aşkar olub. Dövlət Sərhəd Xidmətinin rəisi Elçin Quliyev hadisə yerinə gedib, İranın Muğan sahəsi üzrə sərhəd komissarı ilə ərazidə görüşüb, sərhəd pozucularının axtarışı üzrə birgə tədbirləri müzakirə edib. Martın 10-da isə Dövlət Sərhəd Xidmətinin Sərhəd Qoşunlarının “Horadiz” sərhəd dəstəsinin Fizuli rayonunun Bala Bəhmənlı kəndinin yaxınlığındakı sərhəd zastavasının xidməti ərazisində dövlət sərhədinin pozulmasına silahlı cəhd edilib. Atışma zamanı sərhəd naryadının başçısı Səxavət Məmmədov ölüb, sərhəd naryadının üzvü Vidadi Cəbrayilov əlindən güllə yarası alıb. Məlumatla görə, dövlət sərhədinin pozmağa müvəffəq ola-

bilməyən sərhəd pozucuları geriye qaçıb. Hər iki hadisə ilə əlaqədar Azərbaycan Hərbi Prokurorluğunda fakt üzrə cinayət işi başlanılıb. Bundan öncə Azərbaycan-İran sərhədində insident bu il fevralın 11-də baş verib. Azərbaycanın “Göytəpə” sərhəd dəstəsinin Yardımlı rayonunun Bura var kəndi yaxınlığındakı postunun ərazisində sərhədi pozmağa cəhd edən Azərbaycan vətəndaşı Zülfüqar Seyfullayev öldürülüb...

Ümumiyyətlə, Azərbaycan sərhədlərində ən çox silahlı insident İranla sərhəddə qeydə alınır. Rəsmi məlumatların təhlili göstərir ki, son illər Azərbaycanla İran arasında qaçaqmalçılıq yolu ilə gətirilən narkotiklərin eksrriyyəti İran ərazisi vasitəsilə gətirilib. Son illərdə hüquq-mühafizə orqanları İrandan Azərbaycana qaçaqmalçılıq yolu ilə narkotik gətirən onlarla insanı tutub. Yüzlərlə kiloqram müxtəlif növ narkotik götürülüb. Eyni zamanda dövlətə xəyanətdə günahlandırılan bir sıra şəxslərin məhkə-

məsi zamanı onların İranla sərhədi qanunsuz yolla keçdiyini istintaqla müəyyən edildiyi bildirilib. İranla sərhəddə 2018-ci il noyabrın 29-da Dövlət Sərhəd Xidmətinin Sərhəd Qoşunlarının “Göytəpə” sərhəd dəstəsinin xidməti ərazisində baş verən silahlı insident zamanı İran vətəndaşı Nəsir Şəhzad Şekar Azərbaycan sərhədçiləri tərəfindən açılan atəşlə yaralanıb. Məlumat olub ki, o, əvvəllər də Azərbaycanın dövlət sərhədini qanunsuz keçib və Azərbaycan sərhədçisini yaralaymış. Bu hadisədən sonra 2018-ci ilin dekabrında İranın təhlükəsizlik naziri Seyid Mahmud Ələvi Bakıda səfərdə olub.

2019-cu il yanvarın 9-da isə Azərbaycan Dövlət Sərhəd Xidmətinin rəisi Elçin Quliyev İranda səfərdə olub. Hər iki səfər zamanı təhlükəsizlik və sərhəd təhlükəsizliyi məsələləri diqqət mərkəzində olub.

Niyə Azərbaycanın sərhədlərində ən çox İranla sərhəddə insidentlər qeydə alınır?

İlham İsmayıl

Təhlükəsizlik məsələləri üzrə ekspert İlham İsmayıl deyir ki, sərhəddə baş verənlər həm də dövlətlərarası münasibətlərdən asılıdır: “SSRİ dövründə münasibətlər yumşaq olanda, sərhədlərdə də münasibətlər yumşaq olurdu. Xüsusi iradlar tutulmurdu, pretenziyalar bildirilmirdi. Hətta SSRİ kimi qapalı dövlət də beləydi. Bu və ya digər dövlətlə münasibətlər pis olanda sərhədlər birinci nö-

bədə möhkəmləndirilirdi. Həmin münasibətlərin kəskinləşdiyi dövrlərdən gələn turistlərə belə xüsusi iradlar bildirilirdi, yerli-yersiz nöqsanlar irəli sürülürdü. Belə addımlar da qarşılıqlı olurdu. Münasibətlər mülayim olanda isə adətən belə şeylər olurdu. Münasibətlərdəki yumşalma sərhədlərdə də hiss olunurdu”.

Ekspert deyir ki, Paşinyanın İrana səfərindən sonra orada baş verənlər İran-Azərbaycan münasibətlərində soyuqluq yaradıb: “Elə belə də o qədər də isti olmayan münasibətlərdə soyuqluq yaranıb. Burada versiyalardan biri məhz İran-Azərbaycan münasibətlərinin korlanması və ya tərəflərdən birinin bu məsələyə münasibətdə kəskin mövqə tutmasıdır. Ola bilsin ki, sərhəddə baş verənlər sırf qaçaqmalçılıqdır. Belə çıxır ki, əvvəllər qaçaqmalçılığa bir rəvac olub. Sərhəddə yumşalma olub, həmin malların keçməsi, aparılması bir növ göz yumulub. Bu, özlüyündə cinayətdir. Amma belə özfəaliyyətlər ola bilər. Heç narkotik qaçaqmalçılığı deyil, başqa bir şeylər daşınıb. Bu mümkündür. Amma münasibət dəyişəndə hər iki tərəfdən sərhəddə xüsusi göstəriş verilir. Rejim sərbəstləşdirilir. Münasibətlər gərgin olanda qaçaqmalçılığın belə qarşısı alınır, alınsa insident baş verir, ölüm halları da olur”.

İlham İsmayıl deyir ki, təxribat məsələsi kənara qoyulsa belə münasibətlərdəki soyuqluq açıq şəkildə görünür: “Amma təxribat versiyası üzərində də işləmək lazımdır. Müəyyən edilməlidir ki, təxribatdırsa, hansı tərəfin təxribatdır. Mümkündür ki, bu, İranla Azərbaycanın deyil, 3-cü bir qüvvənin təxribatdır. Həmin qüvvə Azərbaycan-İran münasibətlərinin korlanmasını istəyə bilər. Bu versiyaların hamısı baş verənləri araşdırın orqanların aparacağı təhqiqatdan, ortaya çıxan nəticədən ibarətdir”.

□ E.MƏMMƏDƏLİYEV
“Yeni Müsavat”

Sığın komitəsi

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

"Onu didik didik didikledilər, saçlarından tutup sürükledilər. götürüp kafire: "Buyur..." dedilər. Bəylər, bu vətəndəşlərə necə davranırsınız?"

(Nazim Hikmət)

Üzeyir Hacıbəylinin yüz il qabaq yazdığı məşhur "Biz nə tövr iş görürük" adlı felyeton var. Xalqımızın hərflərini çox üzvü bunu güman edirəm oxumuşdur, oxumayanlara qısa özətini yazaq. Deyir bizim qonşularımız sığın boyda iş görəndə biz yatırırıq. Onlar keçdi boyda iş görəndə də yatırırıq. Qonşuların işləri böyüyüb eşşək, dəvə, camış boyda olur, yenə oyanmırıq. Nəhayət qonşular fil boyda iş görəndə oyanırıq, deyirik burda nə var, biz də fil boyda iş görürük. Lakin filin bir ayağı düzəlməmiş yoruluruq, dəvə boyda iş görmək istəyirik. Təbii ki, o da alınmır, yuxarıdakı sıralamanı tərsinə etməyə cəhdlər göstəririk. Dəvə, camış, eşşək boyda işlər görmək istəyirik, bunların da heç birini yarıtmırıq. Lap axırda sığın boyda iş görürük, onu isə pişik çıxıb udur. Vəssalam.

Bu felyeton erməni prezidenti Paşinyan Qarabağa gəlib orada iclas keçirəndə, bizə ağıl öyrətməyə çalışanda yadıma düşdü. Deyir mən nəinki öz ermənilərimi, Azərbaycan xalqını da sülhə hazırlamalıyam. Deyir Dağlıq Qarabağın erməni icması danışıqlara ayrıca qoşulmalıdır, mən Ermənistanın prezidentiyəm, seçicilərim burada yaşayır. Çox həyasız açıqlamadır, çünki Qarabağ boyunca hər yerdə Ermənistan ordusunun mövqeləri və əsgərləri durur. Sən bizim Qarabağ erməniləri ilə danışımağımızı istəyirsənsə, çıx get, forpostu olduğun imperiyanı da yanına al apar, ondan sonra biz özümüz bilirik öz vətəndaşımız olan ermənilərlə nə danışib-anlaşıyıq. Sülh istəyən bunu boşboğazlıqla eləməz, ortaya real əməllər qoyar. Misal üçün, öz evinə ziyarətə gedib banditlərə əsir düşmüş Şahbuz və Dilqəm kimi günahsız girovları azad edər. Dağlıq Qarabağ ermənilərinə ümumiyyətlə dəxli olmayan ətraf rayonlardan qoşunu bir az dala çəkər. Kiflənib iyələnməkdə olan BMT qətnamələrinin hansısa hərfinə əməl edər və sairə və ilaxır. Yoxsa quru-quru sülh istəməkdirsə, mən də bu saat İsrailə Fələstin, Pakistanla Hindistan, nə bilim, Yaponiya ilə Rusiya arasında sülh arzu edirəm. Olurmu? Olmur.

Bəs görəsən, "hərzə-mərzə söyləyən, itim kafir" in üstümüzə bu cür qanad açmasının səbəbkarı kimdir? Doğrudur, insafən bizim XİN ona cavab yazmışdı, beynəlxalq vasitəçilər də pis-yaxşı Paşinyanın ağzını yumdulur, ancaq biz Qarabağ probleminin bu hala gəlib çıxmasında günahı ilk növbədə özümüzə görməliyik. Biz lap əvvəldən bu işin ipini əlimizdən buraxmışıq, indi tapıb tuta bilmirik. Ermənilər silahlanıb kəndlərimizi bir-bir yandıranda biz hakimiyyət davası aparırıdık. İki eşşəyin arpasını bölməkdə çətinlik çəkən adamların əl işarəsi ilə meydanlarda "oturub, dururduq". Rus kəşfiyyatının agentlərini ordu qərarqahlarımızda yerləşdirmişdik. Erməni generalları Şuşaya hücum planı cızanda bizim boynuyogun generallar Bakıda villa tikdirirdi. Yalandan "şayiələrə uymayın" deyirdik, ancaq qaldırıb 1989-1994 arası mətbuatımıza, xəbər lentlərinə baxın. Lentlərin hər kvadratmetrinə bəlkə 15 yalan yerləşib. Ermənistan, Qarabağdan ancaq yalan xəbər almışdır. Panna yayanlar hamıdan hörmətli adamlar idilər. O cümlədən xainlər, satqınlar, aşkar formada separatçılıq edib düşmənlə işləyənlər qəhrəman sayılırdılar.

30 il keçib, baxırsan yenə eyni tiplər meydana at oynadırlar. "Biz ölərik, Qarabağı vermərik" deyər-deyər millətin ən yaxşı oğullarını küyləyib, beyinlərini qızıdırıb nəhaq ölümə veriblər, özləri isə turp kimi ortalıqda dolaşır, üreyimizi bulandırır, gözümüzü yağır eləyirlər. Az qala hər ay yeni bir "Qarabağ Komitəsi", "Xalq Hərəkatı", nə bilim, daha hansı boşboğaz qurum qayırlar. "Öz millətimin diktatoru, başqa millətin demokratından əzizdir" deyənələr uşaqlarını xaricdə oxutdurur. Hərçənd adamlar diktator məhəbbətinin izharında necə səmimi imişlər, biz qafıl olmuşuq, qanmamışıq! O cümlədən "Bir qarış da geri çəkilməyəcəyik" deyənlərin çoxu indi mühacirətdədir, İsveç, Norveç, Almaniyayı, Amerikanı qarışayırlar.

Biz hərəkat yaradıırıq, Paşinyan isə hərəkat edir. Otuz il ötüb, deyəsən heç sığın ciyiltisi də gəlmir.

Rusiya XİN növbəti anti-Azərbaycan bəyanatı ilə çıxış edib. Bu dəfə həm də yazılı şəkildə. Sergey Lavrovun idarəsi ölkə vətəndaşlarına Azərbaycana səfər etməyi məsləhət görməyib. Səbəb kimi Azərbaycanın erməni əsilli Rusiya vətəndaşlarına ölkəyə girişə icazə verməməsi göstərilir.

Xəbərdarlıqda bu xüsusda bildirilir ki, Azərbaycan Qarabağ münaqişəsinin həll olunmadığını bildirərək, erməni xalqına birbaşa və dolaylı aidiyyəti olan bütün xarici vətəndaşları ölkəyə buraxmır. "Rusiya Federasiyası vətəndaşlarına qarşı etnik mənsubiyyətə görə diskriminasiya hərəkətlərinə yol verilməzliyi barədə Azərbaycan tərəfinə dəfələrlə etdiyimiz müraciətlərə əhəmiyyət verilmir. Bu səbəblə Rusiya vətəndaşlarına təkidlə tövsiyə edirik ki, Azərbaycan Respublikasına səfər planlaşdırarkən bütün mümkün riskləri nəzərə alsınlar" - bəyanatda vurğulanır.

"Azərbaycanın sərhəd xidməti birbaşa və ya dolaylı şəkildə erməni millətinə aidiyyət əlamətləri olan şəxsləri, vətəndaşlığından asılı olmayaraq, ərazisinə buraxmaqdan imtina etməkdə davam edir. Səbəb kimi bu cür şəxslərin təhlükəsizliklərinin təminatının mümkünəzliyü göstərilir. Azərbaycan Respublikasına gələn Rusiya Federasiyası vətəndaşlarının etnik əlamətinə görə ayrı-seçkiliyə məruz qalmalarının yol verilməzliyi haqqında Rusiya tərəfinin Azərbaycan tərəfinə dəfələrlə etdiyi müraciətlər cavabsız qalır", deyər - XİN-in saytında dərc edilmiş bəyanatda bildirilir.

Qeyd edək ki, bundan qabaq da Rusiya XİN-in analoji xəbərdarlıqları olmuşdu - ancaq sifahi formada. Həmin xəbərdarlıqlarla bağlı Azərbaycan XN dərhal bəyanatla çıxış edərək kontur-arqumentlər gətirmiş, belə cəhdləri iki ölkə arasında xoş münasibətlər və strateji tərəfdaşlığın ruhu ilə bir araya sığmadığını vurğulamışdı.

Göründüyü kimi, rəsmi Bakının adekvat reaksiyası və məsələyə prinsipial yanaşması Moskvadakı hansısa da irəliləri məmnun eləməyib. Buradaca onu da qeyd edək ki, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həllində qərəzsiz vasitəçiliyə iddia edən Rusiya XİN, əl-xəsus da qurumun mətbuat katibi Mariya Zaxarova mütəmadi şəkildə ermənipərəst

musavat.com
Togrul İsmayil

Bakıya qarşı de-mars, yoxsa erməni "barmağı"...

Erməni əsilli Rusiya vətəndaşlarını israrla Azərbaycana göndərən "siyasi bazarlıq" predmetinə çevirmək istəyənlərin əsas hədəfi; Lavrov-Zaxarova cütlüyünə direktiv haradan gəlir?..

mövqə sərgiləyir. Rusiya XİN-in rəsmi nümayəndəsi həmçinin vaxtaşırı Ermənistan tərəfindən Azərbaycan vətəndaşlarının (məsələn, Xankəndi həbsxanasında qalınan Rusiya Federasiyası vətəndaşlarının etnik əlamətinə görə ayrı-seçkiliyə məruz qalmalarının yol verilməzliyi haqqında Rusiya tərəfinin Azərbaycan tərəfinə dəfələrlə etdiyi müraciətlər cavabsız qalır", deyər - XİN-in saytında dərc edilmiş bəyanatda bildirilir.

Məsələyə münasibət bildiren politoloq Elxan Şahinoğlu bunun təsadüfi olmadığını düşünür. "Rusiyanın yuxarı eşelonlarında verilən qərarlar təsadüfi olmur. Necə ki, son günlər azərbaycanlıların Moskvadakı bazarlarına edilən polis reydləri və Rusiya XİN-in vətəndaşlarına "Azərbaycana getməyin" xəbərdarlığı təsadüfi deyil", - deyər politoloq vurğulayıb.

Maraqlıdır, görəsən, Rusiya vətəndaşı olan hansısa azərbaycanlı heç nə olmayıb kimi Ermənistan ərazisinə buraxılırmı? Ümumiyyətlə, Rusiya vətəndaşı olan azərbaycanlılar müharibə bitmədən özləri üçün Ermənistanı tercih edərlermi?

Erməni kökənləri Sergey Lavrov-Kalantarova ikinci sualımız: Rusiyanın erməni əsilli vətəndaşları həqiqətənmi Ba-

kiya, Azərbaycana gəlmək üçün əldən gedirlər və onların heç bir pis niyyətləri yoxdur? Məsələn, onların ətrafında bu cür qalmaqallı insidentlər yaratmaqla Moskva ilə Bakı arasında əlaqələrdə, yüksək səviyyədə olan İlham Əliyev-Vladimir Putin münasibətlərində İrəvanın xeyrinə süni gərginlik yaratmaq hədəfi güdülmür mü ki? Üstəlik, bilib-bilə ki, ərazisinin 20%-i erməni işğalı altında olan Azərbaycan bu səfərlərə xüsusi diqqət yönəldəcək və hətta həmin erməniləri qəbul eləsə belə, onların təhlükəsizliyi üçün xüsusi mühafizə tədbirləri görməli olacaq...

Yəqin ki, aşağı-yuxarı biz deyən kimidir. O zaman daha bir sual ortaya çıxır: dünyada bir sual ortaya çıxır: dünyada tolerant, multikultural dövlət kimi tanınan Azərbaycana qarşı belə demarşlar sırf Rusiya XİN-in, onun ermənipərəst özfəaliyyətidir, yoxsa direktiv lap "yuxarıdan"dan gəlir?

Sual açıq qalır. Çünki vurğulandığı kimi, de-fakto Bakı-Moskva münasibətləri xüsusən də qərbyönlü Nikol Paşinyan inqilab hesabına Ermənistan hakimiyyətinə gələndən sonra dinamik inkişafdadır, strateji tərəfdaşlıq xarakteri daşıyır.

Başqa yandan, təxminən

1 həftə öncə Moskvada "Lazerev klubu" nun iclasında Dağlıq Qarabağdakı separatçı rejimin nümayəndəsi Levon Qriqoryanın iştirak etməsini yada salmaq lazım gəlir. Ermənistan Rusiyanın hərbi-siyasi orbitində saxlamağı özünün əsas hədəf elan etmiş bu anti-Azərbaycan qurumunda Kremldən xəbərsiz, təsadüfən özfəaliyyətlə məşğul olduğunu düşünmək çətin deyil.

Məlumat üçün bildirik ki, "Lazerev klubu" nun sədri Rusiya Dövlət Dumasının MDB ölkələri və həmvətənlərlə iş üzrə Komitəsinin sədr müavini, Azərbaycan XİN-in "qara siyahısı"nda olan bədnam Konstantin Zatulindir. "Xoruzun quyruğu"nu isə aşağıdakı faktlardan da görmək olar: qurumun iclasında erməni separatçısının iştirak məsələsi ilə bağlı azərbaycanlı jurnalistin haqlı irad-sualına Mariya Zaxarova özünə xas ədə və ənənəvi kobudluqla cavab vermiş, az qala, soydaşımızı günahtar çıxarmışdı. Onu da deməmişdi ki, guya belə QHT-lərin ("Lazerev klubu" nəzərdə tutulur) Rusiyanın Dağlıq Qarabağ məsələsində rəsmi mövqeyinə və qərəzsiz vasitəçilik missiyasına dəxli yoxdur.

Amma hamı bilir ki, var. Bal kimi var...

□ Siyasət şöbəsi, "Yeni Müsavat"

Fransada səfərdə olan Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyeva bir sıra mühüm görüşlər keçirib.

Martın 12-də birinci vitse-prezident Parisdə, Fransa Senatının sədri Jerar Larşe ilə görüşüb. Larşe iki ölkə arasında əlaqələrin yüksək səviyyədə olduğunu bildirdi. Prezident İlham Əliyevin ötən ilin iyulunda Paris səfərini məmnunluqla xatırlayan Senatın sədri Azərbaycanın birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyevanın da Fransa-Azərbaycan əlaqələrinin inkişafına böyük töhfə verdiyini, onun mədəniyyət, elm və təhsil sahələrində böyük xidmətlərinin olduğunu vurğulayıb.

Fransanın Azərbaycan-Avropa İttifaqı əməkdaşlığının inkişafında maraqlı olduğunu deyən Senatın sədri Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsindən danışarkən bildirdi ki, ölkəsi ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədri kimi münaqişənin sülh yolu ilə həllinə tərəfdardır.

Mehriban Əliyeva Fransaya səfərinin uğurlu olduğunu və səfər çərçivəsində bir sıra səmərəli görüşlərin keçirildiyini bildirib. İki ölkə arasında ikitərəfli münasibətlərin yüksək səviyyəsini qeyd edən birinci vitse-prezident əməkdaşlıq baxımından böyük potensialın olduğunu deyib. Azərbaycan-Fransa iqtisadi əməkdaşlığının daha da inkişaf etdirilməsinin əhəmiyyətini vurğulayan Birinci vitse-prezident fransız şirkətlərinin ölkəmizdə daha fəal olmağa çağırıb. Mehriban Əliyeva Azərbaycanın iştirakı olmadan regionda heç bir layihənin reallaşmadığını və ölkəmizin Avropanın enerji təhlükəsizliyinin təmin edilməsində mühüm rol oynadığını diqqətə çatdırıb.

Söhbət zamanı Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin tezliklə, sülh və danışıqlar yolu ilə beynəlxalq hüququn normaları və ölkəmizin ərazi bütövlüyü çərçivəsində həllinin vacibliyini vurğulayan Mehriban Əliyeva bildirdi ki, münaqişənin mövcud olduğu bütün regionun inkişafına və təhlükəsizliyinə ciddi təhiddir.

Həmin gün birinci vitse-prezident Fransanın iqtisadiyyat və maliyyə naziri Brüno Lömer, Fransa Respublikası Milli Assambleyasının sədri Riçard Ferran, sabiq prezident Nikola Sarkozi ilə də görüşüb. M.Əliyeva Fransanın birinci xanımı ilə də bir araya gəlib.

Birinci vitse-prezidentin zəngin görüşlərindən ortaya çıxan qənaət budur ki, Paris-Bakı münasibətlərində hər hansı problem yoxdur və əlaqələr yüksək səviyyədədir. Xatırladaq ki, Fransanın keçmiş prezidentləri Fransua Mitteran, Jak Şirak və Nikola Sarkozinin zamanında da Azərbaycanın birinci şəxsləri ilə

Bakı-Paris münasibətlərində yeni mərhələ

Birinci vitse-prezidentin Fransa səfəri əlaqələrin inkişafı üçün fürsətdir; **Fazil Mustafa:** "Dünya sürprizlərlə dolu dünyadır, inanıram ki, bəzi mövqeləri dəyişmək mümkün olacaq"

münasibətlər yüksək səviyyədə olub. Lakin nədənsə Fransa nə Azərbaycanla yüksək səviyyədə mövcud olan əməkdaşlığa, nə də ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədri statusunda olmasına rəğmən erməni-pərəst mövqeyindən əl çəkmir, bu da daim bizi narahat edir.

Azərbaycan Fransanın mövqeyini öz xeyrinə dəyişmək üçün nələr edə bilər? Parisin siyasətindəki ermənipərəstliyin səbəbi nədir? Hələ ki bu sualların doğru-dürüst cavabı verilməyib. Amma Ermənistanı Fransanın "bacısı" hesab edən dövlət başçılarının yanaşması da çox söz deyir. Bütün bunların fonunda Mehriban Əliyevanın Fransa səfərinin faydalı olacağına böyük ümidlər var.

Deputat Fazil Mustafa "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, ölkənin birinci vitse - prezidentinin Fransada təmasları olduqca önəmlidir: "Burada hədəf Fransanın siyasi kursunun dəyişdirilməsi kimi anlaşılsa, realist təsəvvür yaranmaz. Biz Avropanın söz sahibi olan bir dövlətin Azərbaycana qarşı siyasətinin tərəfsizliyinə və yaxud yumşaldılmasına cəhdlər etməliyik. Çünki kiçik dövlətlərin oturmuş sistemlərin siyasətini dəyişdirmək imkanları çox cüzdür. Vaxtilə Topçubaşovun başçılığı ilə nümayəndə heyəti də Parisdə qapıları döydürdü ki, "biz də varıq, bizi də tanıyın!" İndi illərdir bizim varlığımızı tanıyıblar, ancaq varlığımızdan məmnun deyillər. Kimliyimiz onlar üçün erməni kimliyi ilə müqayisədə əl bir dəyər daşımır. Ya bölgənin texnologiyası cəhətdən yüksək inkişaf etmiş müasir dövləti olmalıyıq ki, bizimlə hesablaşsınlar, ya da indiki durumumuzda addım-addım Avropa evində ayaqabımız üçün yer etməliyik ki, içəri keçə bilək. Ona görə də bu çalışmaları bizə münasibətlərini reallaşdırın".

səfərləri reallaşsın".

Eksperte görə, bu, həm də ondan xəbər verir ki, birinci vitse-prezident prezidentin daxili və xarici siyasətdəki ağır yükünü bölüşür: "İkincisi, Fransa prezidenti Emmanuel Makronun hələ keçən ilin oktyabr ayında Azərbaycana rəsmi səfəri planlaşdırırdı. Ancaq Makron Azərbaycanın əvəzinə, Ermənistanı getdi və İrəvanda beynəlxalq forumda iştirak etdi. Makron Ermənistanı sonra Azərbaycana gəlmədi. Daha sonra Makronun dekabr ayında Azərbaycana səfər edəcəyi xəbəri yayıldı. Ancaq bu səfər də reallaşmadı. Həm Makronun Bakıya gəlməməsi, həm də Fransa prezidentinin aprelin

səfəri reallaşdırmağa qərar verdi". **E.Şahinoğlu qeyd etdi ki, bu, strateji baxımdan doğru addım idi:** "Çünki Fransa-Azərbaycan münasibətlərinin gərginləşməsi Fransadakı erməni lobbisinin, Ermənistanın və Qarabağ separatçılarının maraqlarına cavab verir. Buna imkan vermək olmaz. Mehriban Əliyevanın Fransaya səfəri iki ölkə arasında münasibətlərin normal axarına qayıtmasına işarədir. Buna baxmayaraq, Fransa prezidentinin Azərbaycan rəsmi səfərinin aktualığı azalmayıb".

E.Şahinoğlu qeyd etdi ki, bu, strateji baxımdan doğru addım idi: "Çünki Fransa-Azərbaycan münasibətlərinin gərginləşməsi Fransadakı erməni lobbisinin, Ermənistanın və Qarabağ separatçılarının maraqlarına cavab verir. Buna imkan vermək olmaz. Mehriban Əliyevanın Fransaya səfəri iki ölkə arasında münasibətlərin normal axarına qayıtmasına işarədir. Buna baxmayaraq, Fransa prezidentinin Azərbaycan rəsmi səfərinin aktuallığı azalmayıb".

□ **E.PASASOY,**
"Yeni Müsavat"

Aleksandr Duqinin Avrasiya mifi...

Hüseynbala SƏLİMOV

"Həttə Günəş belə Şərqdən çıxır, Qərbdə batır. Odur ki, Şərq və Qərb heç vaxt qovuşa bilməz".

Rusiyanın məşhur slavyanofil-filosoflarından birinin bu sözləri öz kateqoriyaları ilə sarkazm, həttə ironiya yarada bilər, amma bu sözlər Rusiyada ən azı son üç yüz ildə baş verən ağırlı prosesləri çox gözəl ifadə edirlər - böyük bir ölkə həttə birinci Pyotrun islahatlarından sonra belə özünün bu mürəkkəb Dünyadakı yerini axtarmaqla, necə deyərlər, ağırlı özünüidentifikasiya proseslə məşğuldur.

Biz evvəllər, 90-cı illərin birinci yarısında ciddi şəkildə məşğul olduğumuz bu məsələnin təkrar detallarına varmaq, faktiki olaraq ilk dəfə azərbaycanlı oxucusunun diqqətini ağırlı "Şərq-Qərb" dilemmasına yönəltdiyimiz zaman yazdıqlarımızı təkrar səsəndirmək fikrində deyilik.

Həm də burada "Kim haqlı çıxdı; slavyanofiller, yoxsa qərbçilər?" tipli suallar bir az ritorik səslənir, çünki belə məsələlərdə-situasiyalarda birmənalı qaliblər və ya məğlublar olmur, çünki həttə Qərb ölkələrinin özündə belə ümumi dəyərlərdən savayı paralel olaraq milli özünəməxsusluqlar da mövcudluğu saxlamaqdadır, çünki bəzən bizim arxaik sayığımız göstəricilər belə bir millət və cəmiyyət kimi mövcudluğumuzun və ya özünəməxsusluğumuzun şərti kimi çıxış edir.

Söhbət ondan gedir ki, bir çox Asiya dövlətlərində də, xüsusən də Yaponiya və Çin kimi inkişaf etmiş ölkələrdə çoxdan başa düşüblər ki, təkrar velosiped icad etməyə ehtiyac yoxdur. Bunun əvəzində Qərb ölkələrində bəzi şeyləri öyrənmək olar, hansılar ki, təkcə səmərəli siyasi sistem deyil, həm də çox optimal iqtisadi model qurmağa nail olublar.

Bu kontekstdə Den Syaopin bir cümləsi yada düşür: "Pişiyin rənginin necə olmasının fərqi yoxdur, əsas odur ki, o, siçanı tutsun..."

Odur ki, rusiyalı politoloq, təkcə Kremlin deyil, həm də "yeni avrasiyaçılıq" konsepsiyasının müəlliflərindən birinin, Aleksandr Duqin cənablarının Türkiyədə publik müəzizə oxuması haqqında xəbəri eşidəndə əlbəttə ki, dərhal buna diqqət kəsilirdi.

Duqin müəzizəsində demişdi ki, məhz Moskva və Ankara çox qütblü Dünyanın əsasını qoyacaqlar.

Təbii ki, dərhal suallar yarandı: "Bu ölkələr digərlərinə həqiqətən də yeni alternativlər təklif etmək iqtidarındadırlarmı? Ən başlıcası da buna ciddi zərurət varmı? Bu ölkələr də yenidən velosiped icad etmək eşqinə düşməyiblərmi?"

Fərz edək ki, elə həqiqətən çoxqütblü Dünya qərar tapdı və Moskva-Ankara dubleti, ya da Moskva-Ankara-Tehran tripleti bu yeni qütbün nüvəsi oldular. Bəs bu, Dünyaya nə verəcək? Bunun nəticəsində həmin ölkələrin insanlar da Qərbdəki insanlar kimi laiyət, tox və firavan həyat yaşaya biləcəklərmi?..

Digər məsələ bizi daha çox düşündürür, həttə qayğılandırır. Kremlin geosiyasi ambisiyaları hamıya bellidir və bizim rusiyalı politoloqlara ağıl dərsi keçmək fikrimiz yoxdur, çünki hələ Tyutçev və ya Fet demişdilər ki, ağıl Rusiya gələcəklində aciz amildir.

Bizi Türkiyə narahat edir, axı bu ölkə hərbi-siyasi planda çoxdan müəyyən edilmiş sayılır; məlumdur ki, o, NATO-nun üzvüdür və Dünya düzeninin ən aparıcı hərbi-siyasi qütbünü təmsil edir. Onun təkrar özünüidentifikasiyaya, növbəti geosiyasi oriyentasiyaya ehtiyacı varmı?

Burada da qeyd etməyi vacib bilirəm ki, türkiyəli qardaşlarımızın da əvəzinə danışa bilmərik, təkrar geosiyasi seçim etmək də bu ölkənin öz haqqıdır. Amma adi, formal məntiq var: bir hərbi-siyasi blokda təmsil olunmaq və yeni qütb haqqında danışmaq; üzrlü sayın, amma belə bir siyasət həttə ən təmkinli siyasətləri və diplomatları özündən çıxara və onları "standartlardan kənar bəyanatlar" verməyə təhrik edə bilər...

Üstəlik, Ankara-Moskva ittifaqının uzaq perspektivi yoxdur, baxmayaraq ki, həm müsəlman, həm də türk amili Rusiya müstəvidə getdikcə ciddi amillərə çevrilir: Rusiyanın öz daxili bir yana, bu ölkənin formalaşdırdığı geoiqtisadi və geosiyasi layihələr də bu amillər hesablanmasa tamamilə cəfəngiyat olurlar. Amma bilavasitə Ankara və Moskva münasibətlərinə gəldikdə, bəli, Suriya problemi bu iki ölkəni yaxınlaşdırıb, fəqət, Moskva bu müstəvidə də "birinci skripka" olmağa cəhd edir və onun Ankara və Tehranla müvəqqəti ittifaq ona kontur-amil, Amerika təsirini balanslaşdırmaq üçün lazımdır.

Ən azı Rusiyanın siyasi publisistikasında tez-tez dardışılan bir məsələ var: Moskvanın Suriya müstəvidə hegemonluğunu necə təmin etməli?

Türkiyənin Atlantik seçimlə bağlı tərəddüdləri əsasən son illərdə, prezident R.T.Ərdoğanın idarəçiliyi dövründə yaranıb. Biz bunların nə dərəcədə ciddi olduğunu bilmirik. Bəli, rusiyalı siyasətçilər, o cümlədən də çox hörmətli Vladimir Volfovich Ankaranın birinci şəxsinə istinadən bir neçə dəfə bəyan edib ki, Türkiyə özünün geosiyasi seçiminə təkrarən baxmaq istəyir.

Bu məsələdə heç sözsüz, Türkiyə-NATO, Türkiyə-ABŞ və Türkiyə-Avropa münasibətlərindəki "kələ-kötürlər" də az rol oynamır. Amma bir özünü düşünün: ABŞ-Avropa münasibətlərini ideal hesab etmək olarmı? Bu ölkələr arasında da xeyli problem var: bir də görürsən ki, bəli, Tramp ölkəsinin Avropanın təhlükəsizliyi ilə bağlı yükü daşımağa borclu olmadığını bildirir, ya da Merkellə Makron Avropanın "özünün təhlükəsizlik sistemi"ni yaratmağa çağırır...

Amma bu geosiyasi qruplaşmalar adətən bir müstəvidə baş verir. Ankara isə son illərdə ənənəvi geosiyasi müstəvidən bir azacıq kənar çıxıb, nəzərə almayaraq ki, Moskva artıq fərqli geosiyasi müstəvi və yaxud da başqa geosiyasi koordinat sistemidir...

Hafiz Hacıyevə 10 nəfər ayaqqabı alıb

MMP sədri Əli Kərimlini debata çağırıdı; **Hafiz Hacıyev:** "Axsamlar maska taxıb maşın yuyurdum, 15-20 manatım olurdu"

Hafiz Hacıyev

Müasir Müsavat Partiyasının sədri Hafiz Hacıyevin "Yeni Müsavat"ın canlı yayımında ADP sədri Sərdar Cəlaloğlu ilə debata zamanı nimdaş ayaqqabısını çıxarıb izləyicilərə nümayiş etdirməsi marağa səbəb olub. Partiya sədri kasıb olduğunu, sökülən kostyumunu 13 manata aldığı, ayaqqabısını isə 10 yerdən tikiyini söyləyib.

Canlı yayım gədə-gədə bir sıra izləyicilər şərh bölümünə rəylər yazaraq H.Hacıyevə ayaqqabı almaq istədiklərini bildirdilər. Amma bununla belə, onu ələ salan, fikirlərinə rişxəndə gülüb statuslar paylaşanlar da olub.

Xüsusilə müxalif kəsim H.Hacıyevə daha çox sərt statuslar həsr edir.

Məsələ ilə bağlı MMP sədrinin mövqeyini aldıq. O, şəxsinə qarşı müxalifət daxilində hansı qüvvələrin bu cür kampaniya təşkil etdiklərindən xəbərdar olduğunu söylədi: "Nə demisə doğrudur. Hər kəs öz arşını ilə hər şeyi ölçür. Bizim haqqımızda yazanlar, görünür, imkanlı şəxslərdir. Mənə dəqiq məlumat verilib ki, mənə tənqid, təhqir edənler arasında Milli Şura tərəfdarları çoxluq təşkil edirlər. Həsənov Cəmil və Kərimov Əli mənə anlaşılmazdır. Çünki əlləri hakimiyyətin cibindədir, xaricdən qrantlar alırlar. Kərimov Əli hakimiyyətin korruptsiyaya bulaşdığını deyir, amma özü bütün korruptsiya içərisindədir. Kərimov Əli ilə eyni komandada hakimiyyətdə təmsil olunmuşuq. Mən və komandamızda olmuş hər kəsin necə işlədiyini bilir. Hakimiyyət bu şəxsin fonunda özünə sərf edən müxalifət saxlayır. Hər axşam Sevinc Osmanqızının verilişində canlı yayıma çıxıb danışmaqdan başqa Kərimov Əli nə edir? Pulunu alıb ona uyğun da danışır. Onu sizin redaksiyanızda debata dəvət edirik, onu nə söyəsiyəm, nə də döyəsiyəm. Bir-birimizə hesabat verək, bilək o nə iş görüb, mən nə iş görmüşəm. Necə yaşadığımızı da açıqlayaq. O adamı mənə yaxşı tanıyan yoxdur. Gör, kim trolları öyrədir üstümə saldırır. Ayaqqabım yamaqlıdır, bundan utanmıram. Ayaqqabı təmir edənə necə dolansınlar? Pulumu verib ayaqqabıma tikib vurdurmuşam. Kiməsə yaltaqlanıb ayaqqabı almaram. Kərimlinin nəzarətində olan və xaricdən yayımlanan kanallarda belə onunla debata çıxmağa hazırım".

H.Hacıyev artıq 10 nəfərin ona ayaqqabı aldığını da söylədi: "O çıxışından sonra çoxsaylı müraciətlər olub. Keçmiş nazirlər, komsomol katibi işləmiş dostları var. Hərəkət dövründən dostluğumuz davam edənələr də az deyil. Sağ olsunlar, hər zaman mənə kömək edirlər. Artıq 10 nəfər ayaqqabı alıb, qərarına gətirib. Onların hər birinə minnətdaram. Bundan sonra da kömək etməyə hazır olduqlarını bildirirlər. 10 ayaqqabıdan yəqin birini geyinərəm, qalanlarını satıb çörək pulu edəərəm. Heç nədən utanmıram. Nazir olduğum dövlətlərdə necə işlədiyimi, bir dəfə də olsun rüşvət almadığımı yaxşı bilirlər. Amma Kərimov Əli dövlət katibi ola-ola hər kəsdən rüşvət yığırdı, bir dəfə kabinetdə davamız düşdü. Rəhmətlik Elçibəy mənə deyirdi ki, ona bənd olma, uşaqsızdır. Küçə sözləri ilə mənə ruhdan salmaq mümkün deyil. Xalqımdan ötrü özümü öldürürəm. Xalqım necə yaşayarsa, mən də elə yaşayacağam. Göyçöldə limonad seximin olduğu barədə yalan məlumatlar yayırlar. Əgər belədirsə, həmin sexi onlara verirəm. Mənim nəyimin olub-olmadığını xalqım yaxşı bilir. Mən işə ətdikcə, Kərimov Əli hələ çox uydurma məlumatlar yaydıracaq. Partiyamız inanılmaz hesabına fəaliyyət göstərir. Üzvlük haqqına heç zaman əl atıb bilmərəm. Zirzəmi kimi bir yerdə qərarımız var. Bunu hər kəs görüb. Partiya kimi fəaliyyət göstərmək o qədər çox vəsait tələb etmir. Özümü dolandırmaq üçün 7-ci mikrorayonda "moyka"da avtomobil belə yuyurdum. Həmin "moyka"ni da bağladılar. Heç olmasa axşamlar maska taxıb maşın yuyurdum, 15-20 manatım olurdu. Bunu da əlimdən aldılar. Taleyimiz belə gətirib, bundan ötrü gedib özümü öldürəsi deyilik".

□ Cavansir ABBASLI, "Yeni Müsavat"

Azərbaycanın müxalifət partiyalarının illərlə "stavka" etdiyi, üz tutduğu ünvan ABŞ-ın Azərbaycandakı səfirliyi olub. "İndi də belədirsə, ABŞ səfirliyi yəni də belə bir ünvan rolunu oynayır?" sualları ilə müraciət etdiyimiz müxalifətçilər isə vəziyyətin heç də əvvəlki illərdə olduğu kimi qalmadığını dedilər.

məni istəyirdi. Ona görə də təbii olaraq demokratik müxalifət qüvvələrinin də Bakıdakı ABŞ səfirliyinə inamı var idi, əməkdaşlıq-dialoq mövqədi idi. Ancaq Donald Tramp hakimiyyətə gəldikdən sonra ümumiyyətlə, Amerikanın demokratiya ilə bağlı, demokratik dəyərlərin müdafiəsi ilə bağlı siyasəti tamamilə dəyişib. Nəticədə Azərbaycanda da müxalifət düşərgəsi ilə Bakıdakı ABŞ səfirliyinin əvvəlki münasibətləri indiyə qədər. Heç Amerika səfirliyi də

yeni səfir gəlib və biz bilmirik ki, səfir müxalifətlə ünsiyyətdə maraqlı olacaq, yoxsa olmayacaq, bilmirik burada hansı məsələlərə daha çox öncəlik verəcək. Təbii ki, Azərbaycanın demokratikləşməsinə dəstək verəcəklərsə, biz yəni də ABŞ səfirliyi ilə sıx əməkdaşlıq şəraitində işləyəcəyik. Çünki dinc demokratik mübarizə mütləq beynəlxalq dəstək tələb edir. Dəstəyin ən ciddi mənbələrinin biri Amerikadır. Əməkdaşlıq qarşılıqlı marağa əsaslanır.

ABŞ səfirliyi ilə normal münasibətlərin, əlaqələrin saxlanması çalışılır: "Dünyanın aparıcı dövləti kimi baş verən proseslərə təsir imkanları geniş olan bir dövlətə özünü tanımaq, dəstək almaq, yaxud istədiyi münasibətlər qurmaq siyasi partiyaların, QHT-lərin çoxunun gündəmində olub və bundan sonra da olacaq. Hesab edirəm ki, bu normal prosesdir və eyni yanaşma ölkəmizdə olan digər inkişaf etmiş, güclü dövlətlərin səfirliklərinə yönəlik də mütəmadi olmalı-

Müxalifətin ABŞ səfirliyi ilə əlaqələri minimuma enib

Sərdar Cəlaloğlu: "Amerika səfirliyi də uzun müddətdir demokratik institutlarla əlaqələrə o qədər marağ göstərmir, demokratiya adına heç nə ilə maraqlanmırlar"

Elşən Mustafayev: "Müxalifət partiyaları, hətta iqtidar partiyası da ABŞ səfirliyi ilə əlaqələrin saxlanmasına çalışıblar"

ADP sədri Sərdar Cəlaloğlu "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Azərbaycanın müxalifətinin ABŞ səfirliyinə inamı Amerikanın demokratiyaya diqqət göstərdiyi dövrlərə aid idi: "ABŞ keçmiş SSRİ məkanında, xüsusən Cənubi Qafqaz respublikalarında demokratikləş-

uzun müddətdir demokratik institutlarla əlaqələrə o qədər marağ göstərmir, demokratiya adına heç nə ilə maraqlanmırlar. Amerika faktiki olaraq demokratiya ilə maraqlanmır. Əgər ABŞ demokratiya ilə maraqlanmışsa, biz onlarla necə ünsiyyət yarada bilərik. İndi

Amerikanın marağı yoxdursa, bizim nə qədər marağımız, inamımız olur-olsun heç nə alınmayacaq". **AMİP-in beynəlxalq əlaqələr katibi Elşən Mustafayev isə bildirdi ki, nainki ölkənin bir çox müxalifət partiyaları, hətta iqtidar partiyası və QHT-lər də hər zaman**

dir. O başqa məsələdir ki, bəzilər qrup maraqları naminə bu əlaqələrin lazımlığını yanlış istiqamətdə dəyərləndirir və nəticədə bu cür münasibətlərin əsas mahiyyətini unudurlar".

□ Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"

Əli Kərimlinin AXH üzvləri ilə görüşü aranı qatıb

Tural Abbaslı: "Hərəkət heç kimə hərəkət adından danışmalar aparmaq üçün mandat verməyib"

Azərbaycan Xalq Hərəkatının (AXH) AXCP ilə birləşdirilməsi ilə bağlı iddialar müxalif düşərgədə aranı qatıb. Gedən müzakirələrdə hərəkatın idarə heyətinin üzvlərindən Nəmet Pənahlı və Mətləb Mütəllibli ilə AXCP sədri Əli Kərimli arasında keçirilən görüşün fakt kimi üzə çıxması məsələni daha da qəlizləşdirib.

Məlumat üçün bildirik ki, görüş təklifi M.Mütəllibli tərəfindən gəlib və görüşü Ə.Kərimli ilə qonşu olan N.Pənahlı təşkil edib. AXH-dən xəbərsiz belə bir görüşün baş tutması hərəkət daxilində bir sıra müzakirələrə səbəb olub. Doğrudur, AXH-nin yaradılmasının təşəbbüsünü atan sabiq daxili işlər naziri İsgəndər Həmidov qəzetimizə açıqlamasında belə, bir görüşdən xəbərdar olduğunu söyləyib. Lakin bununla belə, hərəkatın idarə heyətinin bəzi üzvləri dolayısı ilə onlara məlumat verilmədiyi üçün narazı qaldıqlarını gizlətməyiblər.

AXH-nin təsisçilərindən olan AĞ Partiya başqanı Tural Abbaslı "Yeni Müsavat"da məsələyə bu cür mövqə sərgilədi: "Görüş ba-

Tural Abbaslı

rədə məlumatı biz də mətbuatdan oxuduq. Əslində hərəkətə daxil olan partiya və siyasətçilər özlərinin siyasi fəaliyyətlərində sərbəstdirlər. Odu ki, bu məsələyə zətimizə açıqlamasında belə, bir görüşdən xəbərdar olduğunu söyləyib. Lakin bununla belə, hərəkatın idarə heyətinin bəzi üzvləri dolayısı ilə onlara məlumat verilmədiyi üçün narazı qaldıqlarını gizlətməyiblər.

ayrıca siyasi şəxs kimi iştirak edib. Yeni bu görüş AXH adından yox, Mətləb bəyin partiya rəhbəri kimi şəxsi təşəbbüsü ilə keçirilib. Belə olan halda biz AXH olaraq görüşü iştirakçılarına və ya təşkilatçılarına nə deyə bilərik ki? Təbii ki, yaxşı olardı ki, Mətləb bəy və Nəmet bəy belə bir görüşün olmasını barədə AXH-nin idarə heyətinə məlumat verərdilər və belə əlavə söz-söhbətə rəvac verməzdilər. Ancaq məlumat verib-verməmək də onların hüququ idi və onlar da belə qərar veriblər. Ümumiyyətlə, qeyd edim ki, hələlik

AXH heç kimə hərəkət adından danışmalar aparmaq üçün mandat verməyib. Nə qədər ki, belə bir səlahiyyət kimsəyə verilməyib kimsə AXH adından danışa və müxtəlif növ danışmalar apara bilməz. AXH-də cəmləşən hər kəs öz adından və partiyası adından istənilən müzakirələri aparmada və qərarlar verməkdə sərbəstdir. Əgər Mətləb bəy deyirsə ki, İsgəndər bəyə məlumat verib, demək, məlumat daha çox şəxsi xarakterli olub. Çünki hazırda İsgəndər bəy dönmə sədri deyil ki, ona verilən məlumat AXH-yə verilən məlumat hesab olunsun. Əgər Mətləb bəy AXH-yə bu görüş barədə xəbər çatdırmaq niyyətində olubsa, o zaman ya dönmə sədrinə, ya da AXH İdarə Heyətinə informasiya verməli idi. Yox, əgər bu məlumat şəxsi xarakterli idisə, o zaman bu barədə bizim nəse deməyə haqqımız yoxdur. Ümumilikdə belə bir görüşü iştirakçılarına və ya təşkilatçılarına nə deyə bilərik ki? Təbii ki, yaxşı olardı ki, Mətləb bəy və Nəmet bəy belə bir görüşün olmasını barədə AXH-nin idarə heyətinə məlumat verərdilər və belə əlavə söz-söhbətə rəvac verməzdilər. Ancaq məlumat verib-verməmək də onların hüququ idi və onlar da belə qərar veriblər. Ümumiyyətlə, qeyd edim ki, hələlik

□ Cavansir ABBASLI, "Yeni Müsavat"

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan Ermənistan Təhlükəsizlik Şurasının iclasını işğal altındakı Azərbaycan ərazilərində - Xankəndi şəhərində keçirməklə tək cə danışıqlar prosesini pozmağa yönəlik addım atmadı, həm də ölkəsinin işğalçı olduğunu dünyaya nümayiş etdirdi.

Əslində Paşinyan ötən ilin mayında baş nazir seçildikdən bir gün sonra Şuşa şəhərinə gəlməklə sələflərinin kursuna sadıq olacağına işarə vermişdi. Lakin sonrakı bəzi davranışları "müharibə partiyası"nın üzvü olmayan baş nazirin fərqli davranış nümayiş etdirəcəyi barədə ümidlər yaratmağa başlamışdı. Hesab olunurdu ki, N.Paşinyan ən azı Serj Sərkisyanı bitirən aprel dərslərindən - 2016-cı ilin aprel döyüşlərindən nəticə çıxaraq konstruktiv mövqə sərgiləyəcək və problemin sülh yolu ilə nizamlanmasına çalışacaq. Onun Düşənbə görüşündən sonra danışıqların davamına meyillik nümayiş etdirməsi, həmçinin təmas xəttində ilk dəfə uzunmüddətli sabitliyin yaranmasından dolayı məmnun mövqeyi pozitiv qənaətləri möhkəmləndirirdi. Hətta Azərbaycan rəhbərliyi bir neçə dəfə Ermənistanın hazırkı rəhbərliyinə mesaj verərək, onu əvvəlki cinayətkar rəhbərlərdən fərqləndirməyə çalışırdı. Üstəlik, beynəlxalq səviyyədə də N.Paşinyanın Qarabağ siyasətində yeniliklərə imza atacağı, ən azı ətraf rayonları işğaldan azad olunması istiqamətində siyasi iradə nümayiş etdirəcəyi barədə ümidlər ifadə olunurdu.

Lakin Paşinyan ona bəslənən ümidləri doğrultmadı. Erməni baş nazir hətta çox uzağa gedərək iddia etdi ki, Dağlıq Qarabağ ətrafındakı 7 rayon da artıq "Artsaxa birləşdirilib" və onun Qarabağ ermənilərinin "daxili işlərinə" qarışmağa ixtiyarı yoxdur. Bu, açıq-aşkar erməni həyasızlığı olmaqla yanaşı, bölgəni müharibəyə sürükləyən bir mövqedir.

Düzdür, "Qarabağ klani" Paşinyanı gəldiyi yərə - küçüyə yollamaq üçün fürsət gəzir. Nəcə ki, R.Köçeryan hətta həbsxanadan bəyanat yayaraq Qarabağla bağlı hər hansı güzəştə imkan verməyəcəyini iddia edir. Həmçinin Xankəndi şəhərində bir həftə ərzində toplantılarını keçirən "Daşnaksütun" partiyası çox radikal mövqə nümayiş etdirməkdədir. Ölkəsi səfil vəziyyətdə olan, üstəlik, basqılarla üz-üzə qalan Paşinyanın Qarabağla bağlı atacağı addım ona baha başa gələ bilər. O mənada mümkündür ki, Paşinyan kreslosunu möhkəmləndirmək üçün Qarabağ kartından istifadə edir, radikal mövqə sərgiləyir.

Ancaq onun bu radikalılıqda çox uzağa getməsi də diqqət çəkir. Yəni Qarabağda böyük cinayətlərə imza atmış Köçeryan-Sərkisyan cütüylü orada Ermənistan Təhlükəsizlik Şurasının iclasını keçirməmişdilər, Paşinyansa ilk imza atmaqla beynəlxalq hüquqa tüpürdü. Üstəlik, yanvar ayında Parisdə xalqların sülhə hazırlanması barədə anlaşmanın üstündən xətt çəkilmiş oldu. Çünki Paşinyanın addımı bu razılaşmanı mümkünsüz edir. Doğrudur, bəzi iddialara görə, N.Paşinyan Qarabağ güzəştli ərafəsində məsuliyyəti bölüşdürmək istədiyindən Xankəndi separatçıları ilə bir araya gəlib. Ancaq bu, heç cür inandırıcı görünmür. Paşinyan twitterdə ingiliscə "Mən yalnız Azərbaycanın prezidenti ilə deyil, Azərbaycanın xalqı ilə də danışmağa hazırım, çünki Azərbaycan xalqının Ermənistan və Dağlıq Qarabağ xalqları qədər sülhsevər olduğuna əminəm" yazsa da, davranışın bunun əksini deyir.

Politoloq Elxan Şahinoğlu hesab edir ki, erməni baş nazir hiyləgər mövqə sərgiləyib: "Nikol Paşinyanın "mən Azərbaycan xalqı ilə dialoqa hazırım" açıqlamasının sətiraltı mənası odur ki, İlham Əliyev də oxşar "mən də erməni xalqı ilə dialoqdan imtina etmirəm" desin. Torpaqlar azad olunmadan "xalqları sülhə hazırlamaq" bəndinin sirrini Paşinyanın son açıqlamasında axtarmaq lazımdır. Hiyləgər gedirdir".

Rəsmi Bakı N.Paşinyanın son davranışlarına kəskin reaksiyasını verir. "Görünür, hər bir məsələ öz yerini tapır. Ermənistan baş naziri ölkəsinin Təhlükəsizlik Şurasının növbədənənar iclasını ölkəmizin işğal olunmuş Xankəndi şəhərində keçirirsə, demək ölkəmizin Dağlıq Qarabağ bölgəsinin ermənilərinin danışıqlara cəlb edilməsi cəhdlərinə də ehtiyac qalmır. "Qarabağ er-

maniliyi" fikrini səsləndirən baş nazir söz oyununa son qoyaraq, Dağlıq Qarabağda yaşayan ermənilərin "xalq" yox, erməni icması olduğunu dilə gətirir".

Bunu REAL-a Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat katibi Leyla Abdullayeva Ermənistanın Baş naziri Nikol Paşinyanın bu ölkənin Təhlükəsizlik Şurasının iclasında keçirilən iclasında iştirak etmək məqsədilə Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərinə səfərini şərh edərkən deyib. Diplomət bildirib ki, Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə tanınmış sərhədləri çərçivəsində ərazi bütövlüyü hər hansı şəkildə müzakirə obyektinə ola bilməz.

Politoloq Qabil Hüseynli publika.az-a bildirib ki, Paşinyanın Xankəndinə səfəri təxribatı addımdır: "Çünki buna qədər də İrəvanın Dağlıq Qarabağda Azərbaycanın suverenliyinə qarşı etdiyi bu tip müxtəlif hərəkətlər olub. Guya Dağlıq Qarabağ təmsil edə bilməyəcəyi haqqında cəfəngiyyatlar dilə gətirən, bu qondarma respublikanı təmsil etmək üçün mandat ala bilmədiyini söyləyən bir adam bu gün Ermənistan adlı dövlətin Milli Təhlükəsizlik Şurası toplantısını faktiki olaraq Azərbaycanın ərazisi sayılan şəhərdə keçirir. Bu, başdan-ayağa hər beynəlxalq ictimai rəyə, həm də Azərbaycanın maraqlarına meydan oxumaq deməkdir".

"Bu hadisə heç bir inzibati əhəmiyyət daşımır, tamamilə siyasi bir addımdır". Bu sözləri rus analitik və tarixçi Oleq Kuznetsov Ermənistan Təhlükəsizlik Şurasının iclasının Azərbaycan işğal altında saxlanılan Xankəndi şəhərində keçirilmə-

Paşinyan gözləntiləri doğrultmadı -

Nikol savaşı tətikləyən addımlar atır

Ordumuzun genişmiqyaslı təlimləri düşməni vahiməyə salıb; Türkiyədə ziyalılar "Azərbaycan ordusu, Xankəndini vur!" çağırışını etdilər...

çılarını danışıqlara cəlb etmək siyasətini davam etdirəcək. Bu hiyləgər siyasətini Madrid prinsiplərinə münasibətdə də nümayiş etdirir. Qarabağda toplanmaq üçün yeni bir erməni hiyləsidir və danışıqlardan qaçmaqdan başqa bir şey deyil".

Ekspert qeyd etdi ki, Paşinyan məlum erməni ideologiyasının daşıyıcılarından biri kimi bu ölkənin hədəflərinin nə olduğunu ortaya qoymaq üçün addımlarını atmaqdadır: "Bu addımlar da erməni toplumu tərəfindən dəstək görməkdədir. Dağlıq Qarabağın Azərbaycana verilməyəcəyi ilə bağlı Təhlükəsizlik Şurasının toplantısının Qarabağda gerçəkləşdirməsi də ona hesablanıb ki, "bu torpaqları heç zaman Azərbaycana verməyəcəyik, bura Ermənistan məxsusdur". Bu, yalnız Azərbaycana deyil, Qarabağ məsələsini sülh yolu ilə həll etmək istəyində və fəaliyyətdə bulunan bütün dövlətlərə, o cümlədən ATƏT-in Minsk Qrupunda olan həmsədr ölkələrə mesajdır".

Q.Çaxmaqlı hesab edir ki, əslində buna ilk etiraz həmin ölkələrdən gəlməlidir: "Onlardan isə səs çıxmır. Bu duruma Azərbaycanın adekvat tədbirləri olmalıdır, bu da yoxdur. Kim deyirsə ki, Paşinyan burada Qarabağ separatçıları ilə hansısa güzəştli variantları müzakirə etməyə gəlib, kökündən yanılır. Erməni baş nazir bilir ki, bu olaydan sonra Azərbaycan savaşa hazırlaşacaq, çünki danışıqların heç bir nəticə verməyəcəyi göz qabağındadır, o burada müdafiə tədbirlərini müzakirə edəcək. Erməni mətbuatının yazdıqları da bu yöndədir. Siyasi olaraq da Paşinyan gələcəyi-

ni düşünür. Fərqli mövqə onun gələcəyini təhlükəyə soxar deyər, o bu cür davranmaq zorundadır. Azərbaycan kiminlə işi olacağını bilməlidir. Paşinyan çox təhlükəli düşməndir. Xankəndində belə bir toplantının keçirilməsi bizim üçün təhqirdir".

Beləcə, Ermənistanın baş naziri savaşı tətikləyən addımlar atmaqdadır.

Bu arada Türkiyədə yaşayan bir qrup azərbaycanlı ziyalı Paşinyanın təhlükəsizlik şurasının iclasını Xankəndində keçirməsinə qarşı kampaniya başlandı. Ziyalılar yaydıqları bəyanatda Paşinyanın bu addımının Azərbaycan xalqına qarşı təhqir, Xocalı və Qarabağ şəhidlərinin ruhuna sayğısızlıq olduğunu bildirdilər.

"Nikol Paşinyanın Ermənistan Təhlükəsizlik Şurasının iclasını Xankəndində keçirməsi yol-verilməzdir, cinayətdir, Azərbaycan xalqına qarşı təhqir, Xocalı və Qarabağ şəhidlərinin ruhuna sayğısızlıqdır! Biz xalq olaraq, Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin yanında olduğumuzu bildirir və şanlı Azərbaycan ordusuna "Azərbaycan ordusu, Xankəndini vur!" deyirik!" - bəyanatda qeyd edilib (axar.az).

Artıq Türkiyənin Girəsun Universitetinin professoru, Oksford Universitetinin Sokrat mükafatı laureatı Aygün Attar, yazıçı-şair Elçin Aslanqil, Azərbaycan Təhsil və Mədəniyyət Dərnəyinin rəhbəri, yazıçı Aygün Həsənoğlu, landsaftşünas, yazıçı Şəbnəm Karslı və başqa şəxslər sosial şəbəkələrdə "Azərbaycan ordusu, Xankəndini vur!" heşteqi ilə kampaniyaya dəstək veriblər.

“Venesuelada iqtisadi-sosial problemlər rejimə qarşı etirazlarla nəticələndi. Əslində problem əvvəldən başlanıb. Xarici faktorlardan əlavə, iqtisadi çətinliklər var idi. Çünki bu ölkə dünyada xam neftin ən böyük təchizatçısıdır. 2002-2008-ci illərdə Venesuelaya neftdən böyük gəlirlər daxil olmuşdu. Amma dövlət böyük borclara girmişdi. Çavəsdən sonra neft ucuzlaşdı, borcları ödəyə bilmədilər. Beləliklə, iqtisadi vəziyyət pisləşdi”.

Bu fikirləri “Yeni Məsavat”-a politoloq Ramiyyə Məmmədova bildirib. Onun sözlərinə görə, Venesuelada inflyasiyanın yüksək olması, işsizlik, tibbi vəziyyətin ağırlaşması, dərman çatışmazlığı ölkəni böhranlı şərəitə gətirib çıxarıb.

Ekspert Venesuela hakimiyyətinin bu problemləri özündə görmədiyini bildirir: “Onlar ABŞ-ın sanksiyalarını əsas götürürlər. Lakin buna qədər Venesuelada iqtidarın iqtisadi siyasəti əhalini bu günə salıb. Dövlət problemi danır, görməzlikdən gəlirdi. Nəticə göz qabağındadır”.

R.Məmmədova bildirib ki, indi ikili hakimiyyət mövcuddur: “Maduro polis və güc strukturlarına güvenir. Quaydoya isə beynəlxalq dəstək

Venesuela prezidenti Putindən kömək istədi

Ekspert: “Maduro Mübarək deyil, bir-iki ay dözsə...”

var. Hakimiyyətin nə qədər tab gətirəcəyi maraqlıdır. ABŞ Venesuelanı müstəmləkəsinə çevirmək istəyir. Rusiya və Çinin isə öz maraqları var və regionda neft amilinə görə toqquşurlar”.

Politoloq Əhəd Məmmədov

mədli gərginliyin getdikcə artdığını müşahidə edir: “Açıq şəkildə ölkənin üstünə gedirlər. ABŞ Venesuelanın 80 faiz elektrik təchizatını dayandırır, sanksiyalar qoyur, neftini satmağa qoymur, İngiltərə də qızılına həbs qo-

yur, sonra Maduro günahkar elan edilir. Ona paralel prezident belə elan ediblər. Amma bu qədər təzyiqlərə dözsə, demək, təkə ordu və polis yox, həm də xalqın yarısı ona dəstək verir”.

Ə.Məmmədli sual edir ki, indi Maduro Amerikanın oyununa gedib istefa versə, onu dəstəkləyən xalqın yarısının haqqını kim verəcək: “Maduro tab gətirməlidir. Amerika harada istəyirsə hakimiyyəti dəyişir. Bəs Maduronu dəstəkləyən xalqın yarısının demokratik haqları necə olsun? Yeni ilk dəfədir ABŞ belə vəziyyətlə qarşılaşır. Çünki Venesuela Misir, Tunis və ya Liviya deyil, Nikolas Maduro da Hüsni Mübarək deyil. Əgər bir-iki ay da

dözsə bilse, Maduro qalib gələcək və ABŞ tarixində Kubadan sonra ikinci dəfə məğlub olacaq”.

Qeyd edək ki, ölkədə enerji təminatı bərpa edilib. Artıq Venesuela prezidenti Nikolas Maduro respublikanın enerji təchizatı sistemində hücumların araşdırılması üçün BMT, Rusiya, Çin, İran və Kubadan kömək istəmək niyyətindədir. Bu barədə “TASS” yazıb.

Maduronun sözlərinə görə, artıq hücumların araşdırılması üçün xüsusi komissiya yaradılıb. O, həmçinin Rusiya və Çinin kiberhücumdan müdafiə sahəsində böyük təcrübəyə malik olduğunu qeyd edib. Onun sözlərinə görə,

elektrik enerjisinin verilişi tədricən təmin olunacaq: “ABŞ-ın imperialist hökuməti hücum əmrini verdi. ABŞ elektrikpaylayıcı şəbəkəyə hücum etdi. Məktəblər və digər sosial obyektlər hələ 48 saat fəaliyyət göstərməyəcək. Venesuela xalqını təbrik edirəm. Ölkə yavaş-yavaş toparlanacaq”.

Venesuela hökuməti ABŞ diplomatlarına ölkə ərazisini tərk etmələri üçün 72 saat vaxt verib. Bu barədə ölkənin xarici işlər naziri Xorxe Arreasa bildirib. Bundan əvvəl ABŞ dövlət katibi Mayk Pompeo Karakada qalan bütün diplomatik heyətlərini bu həftə geri çağıracaqlarını bildirmişdi.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Məsavat”

Darvindən min il əvvəl təkamül fikrini irəli sürən müsəlman alimlər

Əl-Cahiz və ibn Miskaveyhin təkamül nəzəriyyələri Darvini qabaqlayıb

Təkamül nəzəriyyəsi Çarlz Darvindən min il əvvəl müsəlman alimlər tərəfindən irəli sürülüb. BBC-nin hazırladığı araşdırmada müasir elmin məhək daşlarından hesab olunan təkamül nəzəriyyəsinin ilk müəllifinin Darvin olmadığı sübut olunur.

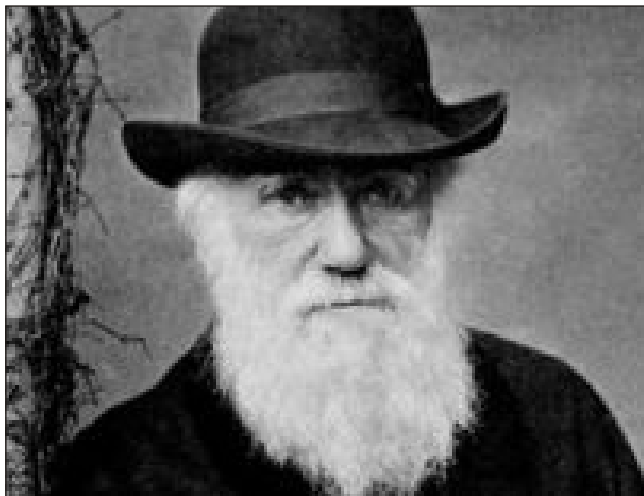
Qeyd edək ki, 1859-cu ildə nəşr olunan Növlərin Əmələ Gəlməsi kitabında Darvin təkamülü “modifikasiya vasitəsilə törəmə” kimi təsvir edərək, müxtəlif növlərin eyni əcdaddan yarandığını irəli sürüb. Hazırda müasir dünya elmi məhz Darvinin irəli sürdüyü nəzəriyyəyə əsaslanır - baxmayaraq ki, Darvinin bu nəzəriyyəsinə səmavi dinlər rədd edir. Hətta Darvinin nəzəriyyəsinə rədd etmək üçün xristian, müsəlman din adamları çoxlu sayda kitablar yazıb, əks-argumentlər irəli sürüblər. Lakin yeni elmi araşdırmalar göstərir ki, Darvindən çox-çox keçmişdə təkamül fikrini irəli sürən alimlər olub.

Məsələn, Darvindən təxminən min il əvvəl İraqda yaşayan müsəlman alimi əl-Cahiz heyvanların təbii seçmə adlanan proses nəticəsində necə dəyişdiyini haqda kitab yazıb. Əsl adı Əbu Osman Əmr Bəhr Əlkənani əl-Bəsri olan bu filosof, daha çox gözləri hədəqəsindən çıxan mənasına gələn “əl-Cahid” təxəllüsü ilə

tanınır. Əl-Cahizin təkamül haqda yazıları onun “Kitab əl-Heyvan” (“Heyvanlar kitabı”) adlı əsərində əks olunub.

Əl-Cahiz 776-cı ildə İraqın cənubunda yerləşən Bəsrə şəhərində doğulub. Bu dövr, ümumiyyətlə, İslam dünyasında elmin və fəlsəfənin yüksəliş dövrü hesab olunur. 8-9-cu əsrlərdə İraqda insan zəkasının inkişafı ideyasını təbliğ edən ilahiyat məktəbi - Mötəzilə cərəyanı geniş yayılmışdı. Abbasilər xəlifələri fəlsəfi əsərlərin yunan dilindən ərəb dilinə tərcümə olunmasını dəstəkləyir, Bağdadda elm mərkəzləri, kitabxanalar, xəstəxanalar fəaliyyət göstərirdi. Bəsrədə din, elm və fəlsəfə üzrə qızgın müzakirələr aparılırdı.

Belə bir dövrdə yetişmiş müsəlman alimi əl-Cahizin həyatı boyu 200 kitab qələmə aldığı düşünülür, lakin onların çox az hissəsi dövrümüzdə qəddər gəlib çatıb. Onun ən məşhur işi olan “Heyvanlar kitabı”, 350 heyvan barəsində söz açan bir ensiklopediyadır ki,

burada əl-Cahiz Darvinin təkamül nəzəriyyəsinə son dərəcə oxşar fikirlər irəli sürüb.

“Heyvanlar sağ qalmaq üçün və mənbələr tapmaq, qurban olmaqdan can qurtarmaq və çoxalmaq uğrunda mübarizə aparırlar”, - əl-Cahiz yazır. Sitat: “Ekoloji faktorlar orqanizmlərin sağ qalmaq üçün yeni xüsusiyyətlər yaratmasına təsir edir və beləliklə, onları yeni növlərə çevirir. Sağ qalan heyvanlar isə uğurlu xarakteristikalarını balalarına ötürürlər”.

BBC-nin araşdırmasında qeyd olunur ki, əl-Cahiz canlılar aləmini sağ qalmaq namı-

nə daimi mübarizədə və bir növün həmişə digərindən daha güclü olmasında görüb. Sağ qalmaq xətrinə heyvanlar qida tapmaq, qurbana çevrilməmək və artmaq üçün rəqabət xüsusiyyətlərinə yiyələnməli idilər. Bu isə onları nəsil-dən-nəslə dəyişməyə vadar edib.

Ancaq əl-Cahiz yeganə “təkamülçü” müsəlman olmayıb. Müsəlman filosofları əl-Fərabî, Muhyiddin əl-Ərəbi, Əbu Reyhan əl-Biruni və İbn Xaldun təkamüllə bağlı fikirləri dəstəkləyib. Təkamül nəzəriyyəsi ilə bağlı geniş araşdırma aparana daha bir

müsəlman filosof İbn Miskaveyhin olub. 940-1030-cu illərdə İranda yaşamış İbn Miskaveyhin “Əl-Fəvz əl-Əsğər” adlı əsərində təkamül barədə qeydlərini yazıb. Miskaveyhinə görə, yüksək aləmdən ənənəli müxtəlif varlıqlarda təkamül edərək sonunda insan mərtəbəsinə gəlib çatıb. Onun sıralamasında ilk canlı hüceyrələr daha sonra bitkilər, bitkilərin təkamülü isə xurma və üzüm kimi bitkilərə qədər davam edir. Bu ağaclar bitki təkamülünün son mərhələsi olub, sonrakı mərhələdə isə heyvana yaranır.

Məsələn, xurmada canlı heyvan xüsusiyyətləri görünməyə başlayır. Heyvanın ilk mərhələsi amöblər, birhüceyrəli varlıqlardır. Heyvanların təkamülü isə tədricən hərəkət edə bilən, 4 hüceyrəli köstəbək kimi heyvanlara yüksəlib və daha sonra 5 duyğu orqanı olan əhilleşə bilən at, şahin kimi heyvanlara çevrilib. Heyvanların təkamülünün son mərhələsi isə meymun və bənzər inkişaf etmiş növlərin yaranması ilə yekunlaşır.

Qeyd edək ki, müasir müsəlman alimləri arasında da

təkamülü dəstəkləyənlər var. İstanbul Universitetinin professoru Teoman Duralı, Yaşar Nuri Öztürk, Süleyman Ateş kimi alimlər fərqli yanaşmaları olsa da, ümumilikdə təkamül nəzəriyyəsinin İslamda olduğu fikrini müdafiə edir.

Maraqlıdır ki, 19-cu əsrin avropalı intellektualları müsəlman aləminin təkamül ideyasına töhfəsindən xəbərdar olublar. Məsələn, BBC-nin araşdırmasında qeyd olunur ki, Çarlz Darvinin müasiri Vilyam Draper 1878-ci ildə “Təkamülün Məhəmmədi nəzəriyyəsidən” söz açmış.

Lakin Darvinin əl-Cahizin işi ilə tanışlığı və ya ərəbcə, anlayışı haqqında heç bir dəlil yoxdur. Yeri gəlmişkən, hazırda bir sıra müsəlman alimləri, o cümlədən bir neçə il əvvəl dünyasını dəyişmiş türkiyəli ilahiyatçı Yaşar Nuri Öztürk Darvinin İbn Miskaveyhin fikirlərini oğurladığını iddia edirdi.

Maraqlıdır ki, BBC radiusunda “İslam və Elm” adlı sənədli verilişin yarımcısı olan elmi jurnalist Ehsan Məsud deyir ki, təkamül fikrinin tarixinə töhfələr verən başqa insanları da unutmamaq lazımdır. Onun fikrincə, İslam sivilizasiyasının qabaqcıl təhsil mərkəzləri kimi Bağdad və Bəsrənin aparıcı mövqə tutduğu 9-cu əsr İraqında kreativ o qədər də mühüm hərəkət olmayıb. Alimlər yeni kəşflərlə təbii dünya barəsindəki biliklərin müqayisəsinə vaxt sərf etməyib, əvəzində hər şeyi özləri aşkarlamağa çalışıblar.

□ **Kənan RÖVŞƏNOĞLU,**
“Yeni Məsavat”

Yəqin hər kəs bizimlə razılaşar ki, həyatda insan üçün ən böyük ağrı doğma övladının sağlamlığı ilə sınıanmasıdır. Ən acınacaqlısı isə o zaman olur ki, övladın gözünü önündə əriyə, inkişafdan geri qala, özünü ifadə etmə, yerimə, danışma, eşitmə problemlərindən əziyyət çəkə və maddi imkanlıq səbəbindən valideynin əlindən heç nə görməyə. Bu, təkə bir fərdin, bir ailənin deyil, bütövlükdə dövlətin sosial problemdir.

Son illər uşaqlar arasında autizm, Daun sindiromu, uşaq serebral iflici, əqli gerilik, nitq qüsurları və sair kimi problemlər artmaqdadır. Xüsusi qayğıya ehtiyacı olan belə uşaqların müalicəsi üçün "qızıl qayda" - problemin vaxtında aşkarlanması, düzgün diaqnoz qoyulması və yetkinlik yaşına çatanaq ardıcıl müalicələrin aparılması, həkim nəzarətinin olmasıdır. Bəzən isə ailələ məhz imkanlıq səbəbindən fiziki və əqli qüsurların daşıyıcısı olan uşaqların müalicəsini gecikdirir və onları ömürlük əlilliyə məhkum edirlər. Bu isə uşağın gələcəyinin məhv olması ilə yanaşı, həm valideyn, həm də dövlət üçün əlavə yük deməkdir.

Bu gün həmin uşaqların fiziki, əqli problemlərdən xilas olub cəmiyyətə qaytarılması dövlətin əsas prioritetlərindən biridir. Son illər ölkə prezidentinin həyata keçirdiyi sosial-iqtisadi siyasətin bir istiqaməti də əhalinin sosial cəhətdən qayğıya ehtiyacı olan təbəqəsinin problemlərinin həlli ilə bağlı tədbirlərin həyata keçirilməsidir. Bu tədbirlərin tərkib hissəsi olaraq, xüsusi qayğıya ehtiyacı olan, əlilliyi olan uşaqların reabilitasiyası üçün də dövlət tərəfindən addımlar atılır. Xüsusi reabilitasiya mərkəzlərində, uşaq bərpa mərkəzlərində xəstə, əlilliyi olan, anadangəlmə qüsurla doğulan, fiziki inkişafında gecikmə olan uşaqlar pulsuz müalicə olunur.

"Yeni Müsavat" olaraq, dövlət tərəfindən yaradılan imkanları işıqlandırmaqda həm də övladı xəstə olduğu halda çıxış yolu tapmayan, müalicə üçün maddi gücü olmayan və reabilitasiya mərkəzlərinin imkanlarından xəbərsiz qalan insanları məlumatlandırmağa çalışdıq.

Yolumuz Yeni Günəşli, D massivi, Abbas Fətullayev küçəsi 29 A ünvanında yerləşən Xüsusi qayğıya ehtiyacı olan uşaqlar üçün reabilitasiya mərkəzində. Müəssisə Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi yanında Tibbi Sosial Ekspertiza Komissiyasının nəzdindədir. 1700 kvadrat metr sahəyə malik olan mərkəz müasir standartlara uyğun tikilib və ən son texnologiya avadanlıqla təchiz olunub. Direktor Sevinc Yusifovanın rəhbərlik etdiyi peşəkar, gülərlüz, səmimi kollektiv bizi qarşılayıb burada yaradılan imkanlar, aparılan müalicəvi prosedurlar haqqında məlumat verdi.

Sevinc Yusifovanın sözlərinə görə, reabilitasiya mərkəzi Heydər Əliyev Fondunun və Rusiyanın "Uralsib" maliyyə korporasiyasının birgə əmək-

Dövlət dayaq durdu, onlar əngəlləri aşdı

Əməkdaşımız xüsusi qayğıya ehtiyacı olan uşaqlar üçün reabilitasiya mərkəzindən yazır

daşlıq layihəsi çərçivəsində inşa edilib: "2007-ci ildə mərkəzin tikintisinə başlanılıb və bina 2011-ci il aprelin 5-də istifadəyə verilib. Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyevə açılış mərasimində iştirak edib. 2015-ci ilə kimi özəl müəssisə olsa da, daha sonra nazirliyin balansına keçib".

Direktoru qeyd etdi ki, bu günə qədər reabilitasiya mərkəzində 1225 uşaq fərdi reabilitasiya kursu keçib: "Ay ərzində 30-35 uşağa xidmət göstərilir, yaş həddi isə 18-dir. Bütün xidmət, müalicə, müayinə və prosedurlar pulsuzdur. Uşaqlar Tibbi Sosial Ekspertiza Komissiyasının göndərişi əsasında buraya göndərilir. Uşaq serebral iflici diaqnozu ilə müraciət edənlər üstünlük təşkil etsə də, Daun sindiromlu, autizm diaqnozu, kəkələmə diaqnozu olanlar, skaliyoz, kifoz, lardo diaqnozlu xəstələr də olur. Mərkəzin 24 otağında 13 növ prosedur həyata keçirilir. Əsas üstünlük isə müalicəvi bədən tərbiyəsinə verilir".

Bədən tərbiyəsi müəllimi Taleh Məmmədov da qeyd etdi ki, reabilitasiya mərkəzində tətbiq olan ən önəmli prosedur müalicəvi bədən tərbiyəsidir: "Bu idman əsasən uşaq serebral iflicindən əziyyət çəkən uşaqların müalicəsində is-

qüsurlu uşaqlarla işləyir, onların normal danışması üçün əlindən gələni əsərgəmir: "Uşaqlarda olmayan səsləri yerinə qoymağa çalışırıq. Dilin əzələ tonusunun azaldılması üçün masaj edirik. Kompleks müalicəyə həm səs qoyma, həm də masaj daxildir. Reabilitasiya uzun vaxt tələb edir, bu müddətdə müəyyən nəticələr əldə edə bilirik. Səslərdən başlayıb, sözlərə, söz birləşmələrinə, cümlələrə qədər gedirik".

Növbəti otaqda isə uşaqlar müalicəvi masaj edilir. Yerimə

masa zəifdirsə, o zaman loqopedə göndəririk. Özünəxidmət zəifdirsə, əllərinin qabiliyyətində, tutmasında zəiflik varsa, o zaman əmək terapiyası mütəxəssisinə göndəririk".

Həkim-nevropatoloq onu da vurğuladı ki, müraciətin əksəriyyəti uşaq serebral iflici ilə bağlıdır: "Bu xəstəliyin gətirdiyi artmanın səbəbi yaşadığımız ətraf mühit və düzgün qidalanmama ilə bağlıdır. Bundan başqa, ananın düzgün qidalanmaması, hamiləlik zamanı keçirilən infeksiyalar, psixi gərginlik də təsirsiz ötürür. Ən ciddi səbəb isə qohum nikahlarıdır. Biz xəstəni qəbul edərkən verdiyimiz ilk sual valideynlər arasında qohumluq əlaqələrinin olub-olmamasıdır.

alıcə prosesini ləngitməməlidirlər: "Valideynlər fiziki qüsurlu uşaqlarından utanmasınlar, cəmiyyətə çıxarsınlar, biz həkimlərə kömək etsinlər ki, uşaqların reabilitasiyası ilə birgə məşğul olaq. Uğurlarımız çoxdur, uşaqların 70 faizində uğur əldə edirik. Sadəcə, valideynlər səbirli olmalı, uzunmüddətli dövrdə uşaqların reabilitasiya keçib irəliləyiş əldə etməsinə çalışmalıdırlar. Bir uşağın normal oturmasına, gəzməsinə nail olmaq kənarından baxana kiçik bir məqam kimi görünə bilər, ancaq bizim üçün böyük göstəricidir".

Psixoloq Nərim Cəbrayıl da vurğuladı ki, problemlə uşaqlara erkən müdaxilə daha yaxşı effekt verir: "Əgər fiziki və ya əqli problemi olan uşağın

Demək olar ki, müraciətlərin 45-50 faizində qohum evlilikləri qeydə alınır. Bu baxımdan yaxın qohumla nikaha girmək olmaz. Ola bilər ki, həmin ailədə doğulan uşaqlarda problem olmasın, ancaq gələcək nəsildə bu mütləq özünü göstərə bilər. Serebral iflicin əmələ gəlmə səbəblərindən biri də qadınların tez və gec nikaha daxil olmalarıdır. 18 yaşından tez, 35 yaşından gec nikaha daxil olub hamilə qalarlarsa, bu zaman uşağın serebral iflic, autizm, Daun sindiromu və sair xəstə-

müalicəsi ilə bağlı gecikmə olubsa, bu zaman müalicə də çətin olur. 10 yaşında heç bir rəng bilməyən, fiziki və əqli bacarığı zəif olan uşaqlarımız var. Valideynlər diqqətli olmalı və bizim etdiyimiz təlimləri evdə də davam etdirməlidirlər".

Mərkəzin direktoru Sevinc Yusifova bizi yeri yaradılan trenajor otağı ilə də tanış etdi və bildirdi ki, dövlət başçısının tapşırığı ilə reabilitasiya mərkəzlərinin maddi-texniki bazasının gücləndirilməsi tədbirlərindən biri də burada trenajorun yaradılmasıdır. Mərkəzin əmək terapiyası otağında fiziki baxımdan yaşlılarından geri qalan uşaqlara ilkin əl hərəkətləri, götürmə, qoyma, dartma və sair öyrədilir, növbəti mərhələdə geyinmə, soyunma, yuyunma kimi özünə qulluq hərəkətləri aşılanır. Fizioterapiya otağında uşaqlar müxtəlif aparatlardan istifadə etməklə müalicə aparılır. Bu yolla fəaliyyətdən qalmış əzələlər bərpa edilir. Psixoloji sərbəstlik - sensor terapiya kabinetində psixosensoryal vəziyyəti yaxşılaşdırmaq, narahatlıq və aqressiyanı azaltmaq, qorxu və sinir gərginliyini aradan götürmək, normal yuxunu bərpa etmək, psixoloq və uşaq arasında etibarlı kontakt yaratmaq məqsədi daşıyır. Bu otaq müalicə alan uşaqların ən çox sevdiyi məkanlardan biridir. Müalicə alan uşaqların valideynləri ilə də həmsöhbət olduq, onlar da buraya gəlməklə qısa müddətdə əldə etdikləri nəticələrdən məmnun olduqlarını bildirdilər. Ümid edirik ki, bu yazı övladı qeyd etdiyimiz xəstəliklərdən əziyyət çəkən valideynlər üçün də işıq yeri olacaq və zamanında övladlarının fiziki, psixoloji, sosial reabilitasiyası üçün addım atacaqlar.

Yazı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Kəndli İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun keçirdiyi müsabiqəyə təqdim etmək üçündür.

□ Nərgiz LİFTİYEVƏ, "Yeni Müsavat"

problemi olan, dayaq hərəkət sistemində zəiflik olan uşaqlarda əzələ gərginliyi aradan götürülür. Tibb bacısı İradə Məhərrəmov deyir ki, uşaq serebral iflicinin müxtəlif dərəcələrində olan uşaqlarda bu masajdan sonra müəyyən irəliləyiş əldə olunur. Masajla yanaşı, parafin applikasiyası da həyata keçirilir. 10 günlük müalicə uşaqlarda xəstəlik dərəcəsinə uyğun olaraq fərqli irəliləyişlər əldə edilir.

Həkim-nevropatoloq İsmayıl Kərimov isə problemin səbəblərinə toxunaraq, son dövrlər adıçkilən xəstəliklərin artmasının səbəbləri arasında qohum evliliklərinin, erkən nikahların və gecikmiş hamiləliklərin əsas yer tutduğunu vurğuladı: "Bizim qəbul etdiyimiz əil uşaqlar adətən 3-18 yaş arasında olur. Onların reabilitasiyası həyata keçirilir. İlk növbədə pediatr, nevropatoloq, psixoloqun birgə müayinəsi aparılır, daha sonra lazımı müalicə aparılır. Əgər uşaqlarda diz qapaqların kontrakturası varsa, əzələləri möhkəmdir, bükülmürsə, açılırsa, o zaman biz onları müalicəvi bədən tərbiyəsinə, masaja, su vannalarına yönəlirik. Əgər uşağın əqli və zehni inkişafında problem varsa psixoloqa göndəririk, nitqdə gerilik varsa, çeynəmə və ud-

liklərlə doğulma ehtimalı daha çox olur. Bu baxımdan vətəndaşların erkən nikahlardan da çəkinməyə çağırırıq".

Xüsusi qayğıya ehtiyacı olan uşaqlar üçün reabilitasiya mərkəzinin direktorunun müalicə işləri üzrə müavini Kamal Hacıbəyovlu da təsdiqlədi ki, ən çox uşaq serebral iflici ilə müraciət olunur: "Bununla yanaşı, autizm, müəyyən sinir çatışmazlıqları ilə müraciət edənlər də var. Bu uşaqlarla aparılan müalicə tədbirləri əsasən müalicəvi idman, müalicəvi masaj, müalicəvi vanna, su prosedurları, əmək terapiyası, sosial uyğunlaşma təlimi, psixoloq, loqped müalicədir. Çünki bu uşaqların əksəriyyəti əqli baxımdan da geri qalır, nitqin inkişafında problemlər yaranır. Bu xəstəliklərin müəyyən yüngül formalarında problem tam aradan qaldırılır, ağır xəstəliklərdə, məsələn, ətrafların dördü də fəaliyyətsiz olanda qismən irəliləyiş əldə olunur, ən azından prosesin sürətlənməsinin və xəstənin vəziyyətinin daha da ağırlaşmasının qarşısı alınır. Ancaq onların tam sağlamlığı, demək olar, mümkün deyil".

Mərkəzin həkim-pediatrı Samirə Musayeva isə tövsiyə etdi ki, fiziki və əqli məhdudiyətli uşaqları valideynlər cəmiyyətdən gizlətməməli, mü-

Əvvelki illərlə müqayisədə ölkəmizdə qeydiyyatda alınan narkotik istifadəçilərinin sayı artıb. 2018-ci ildə Azərbaycanda narkotik istifadəçilərinin sayı 31 min 432 nəfər olub. Narkomanların 26 min 346 nəfəri dispanser, 5 min 86 nəfəri profilaktik qeydiyyatadır.

Respublika Narkoloji Dispanserin direktorunun verdiyi məlumata əsasən, ötən il 694 nəfər narkoman qeydiyyatdan çıxarılıb: "Narkotik istifadəçiləri arasında 626 nəfəri qadınlar təşkil edir. Onların 480 nəfəri dispanser, 146 nəfəri profilaktik qeydiyyatadır. Son bir il ərzində 1500 nəfər yeni narkotik istifadəçisi qeydə alınıb. Narkotik istifadəçiləri arasında 25-45 yaş arası olanlar daha çox üstünlük təşkil edir, 15-17 yaşlılar arasında 9 nəfər qeydiyyata alınıb. Onların 5-i dispanser qeydiyyatadır".

Direktorun dediyinə görə, bəzi narkotik istifadəçilərinin müalicədən sonra yenidən pis vərdislərə aludə olmaması üçün dispanserdə reabilitasiya şöbəsi yaradılıb. Şöbədə təşkil olunan ən müxtəlif idman məşğələləri, dil və maraq kursları narkotik istifadəçilərini bu zərərli vərdisdən uzaqlaşdırmağa xidmət edir.

Ümumilikdə isə Azərbaycanda rəsmi qeydiyyata alınan narkoman qadınların sayı artıb. Bu barədə Səhiyyə Nazirliyindən verilən məlumatda qeyd olunur. Bildirilir ki, 2013-cü ildə ölkədəki bütün narkotik istifadəçilərinin 539-u, 2014-cü ildə 554-ü, 2015-ci ildə 592-si, 2016-cı ildə 612-si, 2017-ci ildə isə 595-i qadın olub. Ötən il isə narkoman qadınların sayı artaraq 626 nəfərə çatıb. 2018-ci ildə yeni qeydiyyata alınan 1995 narkomanın 35-i (2017-ci ildə 26, 2016-cı ildə 29) qadın olub.

Ümumilikdə narkomanlar arasında 25-45 yaşlı insanlar üstünlük təşkil etsə də, qadın narkomanlar arasında 30-45 yaşlılar daha çoxdur.

Ötən il Azərbaycanda 30 min nəfər narkotik istifadəçisi kimi qeydiyyata alınıb. Səhiyyə Nazirliyindən verilən məlumata görə, bu barədə Respublika Narkoloji Dispanserdən bildirilib. Qeyd olunub ki, son vaxtlar ən qorxulu sosial bəlalardan olan narkotik vasitə istifadəçilərinin say çoxluğu ciddi narahatlıq doğurur. Məlumat əsasən, istifadəçilər arasında 18-25 yaş arasında olanlar üstünlük təşkil edir. Təhlükəli bəlaya düşən 5 azyaşlı narkotik istifadəçisi də qeydiyyata alınıb.

Qeyd edək ki, son iki ildə həmin siyahıda qadınların sayında artım müşahidə edilib.

Azərbaycanda Narkomanlığa və Narkotik Vasitələrin Qanunsuz Dövriyyəsinə Qarşı Mübarizə üzrə Dövlət Komissiyası fəaliyyət göstərir.

2018-ci ilin yanvar-iyun aylarında Azərbaycanda qeydə alınmış 12 844 cinayət hadisəsinin 1813-ü və ya 14,1 faizi narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin qanunsuz dövriyyəsi ilə əlaqədar olub.

2018-ci ilin yanvar-iyun aylarında müsadirə edilmiş 1441,9 kiloqram narkotik maddələrin 674,5 kiloqramını hero-

Azərbaycanda qadın narkomanların sayı artıb - səbəblər...

Mehriban Zeynalova: "Kişilərin təhriki ilə narkotikə qurşanan qadınlar çoxdur"

Rauf Zeyni: "Nəinki qadınlar, narkotik vasitələr məktəb həyətlərinə qədər gedib çıxıb"

in, 508,8 kiloqramını marixuana, 198,9 kiloqramını tiryək, 44,4 kiloqramını həşiş, həşiş yağı və qətranı, 15,3 kiloqramını isə digər narkotik və güclü təsiredici vasitələr təşkil edib.

"Yeni Müsavat" xatırladı ki, hazırda Avropanın bir sıra ölkələrində - Fransada, Almaniyada, İsveçdə narkotik istifadəsi yolu ilə HIV-in yayılması sifirə enib. Əvvəzində qadınlarla kişilər arasındakı seksual münasibətlər yolu ilə HIV və digər yoluxucu xəstəliklər yayılır. Rusiyada narkotik istifadə ediyinə görə insanları məsuliyyətə cəlb etmək yoxdur. Onlara iki yol təklif olunur - ya cezaçəkme müəssisəsində məcburi müalicə, ya da azadlıqda özünün köhnüllü müalicəsi. Bu iki yoldan birini narkotik istifadəçisi mütləq seçməlidir. Amma Azərbaycanda bu məsələnin tətbiqi mümkün deyil. Azərbaycanda narkotikin müayinəsi üçün yalnız Respublika Narkoloji Dispanseri və Şəhər Narkoloji Dispanseri fəaliyyət göstərir. Regionlarda isə belə dispanserlər də yoxdur. Bu xidmətlər ancaq poliklinikaların bir şöbəsi kimi fəaliyyət göstərir. Reabilitasiya proqramlarından isə söz gedə bilməz. Elə narkoloji dispanserin özündə 26-28 gün ərzində yalnız müəyyən ağırları aradan götürürlər, bəzi psixoloji dəstək göstərilir. Ancaq reabilitasiya dedikdə kompleks tədbirlər proqramı nəzərdə tutulur. Bunun üçün isə 25-26 gün kifayət ələmir. Burada həm tibbi, həm qeyri-tibbi yollardan istifadə olunmalıdır, ailə üzvlərinin dəstəyi olmalıdır və s. İranın təkə bir vilayətində 4-5 reabilitasiya mərkəzi fəaliyyət göstərir.

Çünki orada da neçə illərdir ki, narkotik əsas problemlər sırasındadır. Bizdə isə bu sahədə təcrübə də yoxdur.

Daha bir ağırlı məqam isə narkotik istifadəsinə müalicədən sonra nəzarət etmək kimi anlayışın ümumiyyətlə olmasındır. Belə ki, onlar müalicədən sonra dispanserdən çıxır və yenidən o bataqlığa qayıdabilir. Narkotik düşkünləri dispansere ya ailələrinin təzyiqləndən, ya da pulları qurtarandan sonra gəlir. Halbuki dispanserdən çıxandan sonra əllərinə pul keçən kimi ondan istifadə edirlər.

Narkomanlığa və Narkotik Vasitələrin Qanunsuz Dövriyyəsinə Qarşı Mübarizə üzrə Dövlət Komissiyasının üzvü Rauf Zeyni "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, narkotik istifadəçiləri arasında qadın və gənclərin sayının artması çox ciddi problemdir. Müsahibimizin sözlərinə görə, buna səbəb cəmiyyətdə olan gedişat, Azərbaycanın narkotranzit ölkə olması, narkobiznesin çiçəklənməsində rol oynayan ölkələr, eyni zamanda onlara işləyə daxil qüvvələrdir: "Bütün bunlar statistik göstəricilərdə qadınların sayının artmasına təsir göstərir. Narkotik vasitələr artıq məktəblərin həyətinə gedib çatıb. Ona görə də ölkədə aprelin 15-27-də narkotiklərlə mübarizə üzrə konfransın keçirilməsi önəmlidir. Biz bütün vasitələrlə, cəmiyyət, dövlət, media və qeyri-hökumət təşkilatları olaraq bütün imkanlardan istifadə edib, narkomanı qarşısının alınması istiqamətində fəaliyyət göstərməliyik".

"Təmiz Dünya" Mərkəzinin

rəhbəri Mehriban Zeynalova "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, qadınların narkotikə qurşanmasında bir neçə faktor rol oynayır. Bunlardan biri partnyoru narkoman olan qadınlarla bağlıdır. Belə ki, narkoman kişi bir çox hallarda sevgilisini, həyat yoldaşını da narkotikə cəlb edir ki, sonuncu bu məsələdə onu narkotikdən çəkəndirməyə çalışsın: "Gürcüstanda çox ailələr var ki, erlər narkomandır və qadınları da cəlb edirlər. Yeni rəsmi ailəsinə də cəlb edir. Bəziləri isə sevgilisini və ya bərabər yaşadığı qadını cəlb edir. Məqsəd də o olur ki, qadın müştəriyə davam edib. Ümumiyyətlə, qadınların narkotikdən istifadəsində psixoloji məqamlar böyük rol oynayır. Hansısa məşğulluq, iş, çevrə buna təsir göstərir. İnsan hansısa çevrənin təsiri altına düşür. Bu halda həm satışı təmin etmək, həm də ətrafını buna cəlb etmək missiyasını üzərinə götürür. Nəzərə almaq lazımdır ki, özünü reallaşdırma bilməyən, ailedaxili zorakılıqdan qaçmaq istəyən qadınların da sığınacağı narkotik vasitələr olur. Və ya həyatında hər şey qaydasında olan, problemi olmayan insanlar da bu yola baş vururlar. Daha çox zövq almaq və özünü unutmaq üçün".

□ **Sevinc TELMANQIZI,**
"Yeni Müsavat"

"Nar" korporativ məkanda daha bir yeniliyə imza atır
Şirkət 2018-ci ilin yekunları ilə bağlı hesabatını açıqlayıb

Martin 13-də "Nar" mobil operatoru 12 il ərzində əldə etdiyi nailiyyətlər və 2018-ci ilin yekunları ilə bağlı hesabat konfransı keçirib. Musavat.com-un əməkdaşının verdiyi məlumata görə, tədbirdə "Azerfon"un baş icraçı direktoru Qunnar Panke iştirak edib. O, mobil operatorun ötən il ərzində bir çox göstəricilər üzrə yüksək nailiyyətlər əldə etdiyini qeyd edib: "Baza stansiyalarının sayını sürətlə artıran və hazırda ölkədə ən geniş şəbəkələrindən birinə malik olan "Nar" 2018-ci ildə 170 3G, 800-dən çox 4G baza stansiyası quraşdırıb. Bununla da 2018-ci il üçün planlaşdırılan 3G baza stansiyalarının sayı 2600-ü keçib, 4G stansiyalarının sayı isə 1700-ün üzərindədir. Aparılan şəbəkə işlərinin nəticəsi olaraq 47 bölgə "Nar" 4G şəbəkəsi ilə əhatə olunub. "Nar" 4G baza stansiyalarının təqdim etdiyi yüksək keyfiyyətli mobil internet xidməti nəticəsində 4G internetin trafik həcmi ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 68 faiz artıb. Mobil operatorun 4G istifadəçilərinin sayı 150% artaraq 500 min nəfəri ötüb.

"Nar" in göstərdiyi yüksək keyfiyyətli xidmət və sərfəli qiymət sayəsində ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə aktiv abunəçi bazası 13% artaraq, 2,2 milyondan çox olub. Abunəçi bazasının 56%-i paytaxt Bakının, 44%-i isə regionların payına düşür".

Şirkətin kommersiya direktoru Qəhrəman Kazimov isə çıxış edərək bildirib ki, 2019-cu ilin ikinci yansından etibarən "Nar TV" tətbiqindən istifadə edən müştəri ilə məşhur filmlərdən ibarət paketdən yaralana biləcəklər:

"Əsasən paketə dünyaca ən məşhur 4 min film daxil ediləcək. Bundan başqa "Nar TV" tətbiqində 100-ə yaxın canlı tv kanalını izləmək mümkün olacaq".

Qəhrəman Kazimov bildirib ki, "CavanNar" tarifi martın 14-dən etibarən yenilənmiş formada müştərilərin istifadəsinə veriləcək:

"Bildiyiniz kimi "CavanNar" tarifi bundan əvvəl də fəaliyyət göstərirdi. Martin 14-dən etibarən bu tarifi iki yeni versiyası - "CavanNar 6" və "CavanNar 9" bazara buraxılacaq.

Daha sonra şirkətin kommersiya direktoru "Nar"ın müxtəlif yeniliklərindən söz açıb, 2018-ci ilin statistik göstəriciləri haqda danışdı:

"2018-ci ildə "Nar" satış üzrə yüksək nailiyyət əldə edib. 2017-ci il ilə müqayisədə satış üzrə 17 faiz artım müşahidə olunub. Pərakəndə satışda səyyar satış komandasının yaradılması ilə ucqar kənd və ərazilərdə 171 faiz artıma nail olub.

Bundan başqa "Nar"ın müştərilərə göstərdiyi xidmət sayəsində müştəri loyallığı indeksi üzrə 45 faiz artım qeydə alınıb. Abunəçilərin fikrinə əsasən, "Nar" mobil internet sahəsində liderdir.

2018-ci ildə şirkətin təqdim etdiyi məhsullar - "Nar TV", "Nar MiFi", "Nar WiFi" ilə abunəçilər innovativ xidmətlərdən yararlanmaqla yanaşı, sərfəli qiymətə yüksək sürətli internetə çıxış əldə edib, xaricə səyahətə çıxan abunəçilər üçün yeni sərfəli roming paketləri təqdim edib. Bundan başqa, abunəçilər üçün yeni sərfəli roming paketləri təqdim edib. Bundan başqa, ay ərzində toplanan bonusların növbəti aya keçirir və qalır bonusların dəyişdirilməsi funksiyası - "Çevir" xidmətindən yararlanırlar.

Tədbirin sonunda şirkətin rəsmiləri jurnalistlərin suallarını cavablandırıb.

□ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

Artıq 2 ildən çoxdur ABŞ prezidenti olmasına baxmayaraq impiçment təhlükəsi Donald Trampın başı üzərindən çökür. Trampın seçki kampaniyasında yol verilən qanunsuzluqlar, Rusiya ilə əlaqələrlə bağlı iddialar və sair məsələlər başına bəla olub.

Ancaq ABŞ prezidenti bütün impiçment təhlükələrinə qarşı dirənir. Bir neçə gün əvvəl ABŞ prezidenti Nümayəndələr Palatası üzvlərinin onun impiçmenti haqda danışıqlarına münasibət bildirib. **Sitat:** "Tarixdə ən böyük seçkiləri qazanan və heç bir yanlışlığa yol verməyən, iki il ərzində heç bir prezidentin əldə edə bilmədiyi uğurlara nail olan prezident necə impiçment etmək olar?"

Qeyd edək ki, ABŞ Nümayəndələr Palatasının demokrat spikeri Nensi Pelosi prezident Donald Trampı impiç etmək barədə suala "o, sadəcə, buna layiq deyil" cavabını verib. Pelosi mətbuata müsahibəsində Trampın etik və intellektual baxımdan Ağ Evə uyğun olmadığını desə də, impiçmentin ölkəyə mümkün "mənfəətirlərinin" ola biləcəyini qeyd edib.

Sitat: "İmpiçment ölkədə ixtilafa səbəb olur. Həll olunması mümkün olmayan və hər iki partiyanın üzvlərinin öz aralarında razılıq əldə edə bilməməsi kimi bir vəziyyət mövcud olmadığı halda düşünürəm ki, biz belə bir seçim etməliyik. Ona görə ki, prezidentin impiçment edilməsi ölkəni ikiye ayırır" - deyərək, Nensi Pelosi "Vaşinqton Post" qəzetinə bildirib.

Spiker hazırda onun diqqət mərkəzində 2020-ci il seçkiləri, Senata nəzarəti respublikaçılardan geri almaq, Nümayəndələr Palatasına partiyasının nəzarətini itirməmək və Ağ Evə demokratların dəstəklədiyi namizədin seçilməsinə nail olmaq olduğunu deyib.

Nensi Pelosi bu üç məqsəddən ən əsasının demokratların Trampı məğlub etməsi olduğunu bildirib. Onun sözlərinə görə, buna səbəb Trampın ölkəsinin dəyərlərinə və Konstitusiyasına, o cümlədən NATO və Paris iqlim sazişinə dair öhdəliyə məhəl qoymamasıdır.

Məsələ ondadır ki, indi ABŞ-da növbəti prezident seçkilərinə il yarım vaxt qalır. Belə bir vaxtda müxalifləri Trampa qarşı impiçment kimi qalmaqalı və uzun sürən bir prosesi başlatmaq istəmir. Çünki istənilən halda gələn il ABŞ-da seçki kampaniyası başlayacaq. Buna qədər isə vaxt və enerjini Trampın səlahiyyət həddini aşması və ya qanunsuzluğa yol verdiyini isbat etməyə sərf etməkdənsə, seçki kampaniyasına hazırlaşmaq seçki yolu ilə prezidentliyə salmaq olar.

Lakin məsələ ondadır ki, Trampa qarşı müxtəlif cinahlardan hücumların ard-arası

Tramp Niksonun taleyini yaşaya bilərmi...

Situasiya oxşar olsa da, hazırkı ABŞ siyasətçiləri Trampın impiçment olunmasına isti yanaşmır

kəsilir. Artıq bir çoxları Trampın indiki durumunu 50 il əvvəl prezident Riçard Niksonun vəzifədən getməsi ilə nəticələnmə hadisələrinə bənzətməyə başlayıb. Məsələn, Konqres qarşısında ifadə verən Donald Trampın sabiq vəkili Maykl Kohen bir zamanlar əvəzinə güllələnməyə hazır olduğunu söylədiyi insanın, yəni prezidentin əleyhinə ifadələr səsləndirib.

Maykl Kohen deyib ki, Tramp sərvət qazanmaq üçün prezident olmaq istəyib: "Donald Tramp ölkəmizi deyil, brendini möhtəşəm etmək üçün prezidentliyə namizədliyini irəli sürdü. Onun ölkəni idarə etmək arzusu və niyyəti yox idi, o, sadəcə, özünü reklam edib, sərvət və gücünü artırmaq istəyirdi".

Ancaq prezident Tramp bu iddiaları təkzib edir. "Amerikanın Səsi" yazır ki, Kohenin ifadələri 1970-ci illərin Uotergeyt qalmaqalını xatırladı. O zaman prezident Riçard Nikson keçmiş müşavirlərindən biri Con Din tərəfindən qanun pozuntularını etməkdə ittiham olunmuşdu.

"Mən bildiyim faktlar haqda danışsın və bu komitəni həmin faktlarla təmin edirəm", Con Din ifadəsində söyləmişdi.

Təhlilçi Con Hudak deyir ki, Kohenlə Dinin ifadələri arasında oxşarlıqlar var. Çünki hər iki ekspertə görə, prezidentin qanunu pozduğuna dair ifadə verib. Ancaq məsələ ondadır ki, Nikson məlum ittihamlardan sonra impiçment gözləmədən istefa verib. Tramp isə ittihamları rədd edir və müqavimət göstərməyə çalışır. Üstəlik, indi Amerika siyasətçiləri də Trampa qarşı yuxarıda qeyd olunan məlum səbəblərdən impiçment prosenin başlanılmasında maraqlı deyil.

Amerikada prezidentin impiçment olunması o qədər də asan proses deyil. ABŞ qa-

nunlarına görə, Konqres prezidentin 3 kateqoriyadan olan cinayətdən ən azı birini törətdiyi sübut olunduğu halda onu vəzifəsindən azad edə bilər. Bu cinayətlər, prezidentin ABŞ-ın düşməni hesab olunan ölkəyə yardım etməsi kimi təqdim olunan "xəyanət", siyasi fayda qarşılığında pul və ya hədiyyə qəbul etməsi nəzərdə tutulan "rüşvət" və "ağır və dəhşətli cinayət" törətmək olaraq qeyd olunan ümumi bir müddəadan ibarətdir. Sonuncu kateqoriyaya, mütəxəssislərə görə, ictimai rəyde ciddi təsir buraxan əməllər, prezidentə olan etimadın itməsi kimi hallar daxildir.

Amerika tarixində 3 prezident barəsində impiçment prosesi başlandı. Ancaq bu 3 prosesin heç birində vəzifədən azad edilən prezident olmayıb. Britaniya hüquq sistemindən götürülmüş impiçment prosesi mühakimə, hökm və cəzalandırma prosesindən keçir. Bütün bu proses ABŞ Konqresində baş tutur.

İmpiçment prosenin başlaması üçün ABŞ Konqresinin aşağı palatasından bir konqresmenin müraciət etməsi yerlidir. Daha sonra o müraciət Nümayəndələr Palatasının Ədliyyə Komitəsinə gəlir. Burada komitə impiçment prosenin başlanılması ilə bağlı səsvermə keçirir. Səs çoxluğu olarsa, impiçment prosesi qərar verilir.

Bu günə qədər ABŞ-da bir çox prezidentlə bağlı impiçment müraciətləri olub. Ancaq bu müraciətlərin əksəriyyəti Ədliyyə Komissiyasında rədd edilib.

Ancaq Ədliyyə Komitəsində səsvermədən keçən impiçment müraciəti təsdiqlənməsi üçün Nümayəndələr Palatasının səsverməsinə çıxarılır. Əgər Nümayəndələr Palatası səsvermə ilə qəbul edərsə, o zaman Senatda eyni proses davam edir. Senatda səsvermədən keçərsə, o zaman im-

piçment prosesi Senatda məhkəmə prosesi şəklində davam edir. Prezidentin vəzifədən azad edilməsi ilə bağlı sübutlar ortaya qoyulur, şahid ifadələri alınır. Bundan başqa, prezident özü Senat qarşısında ifadə verərək özünü müdafiə edir. Sonda senatorlar Məhkəmə Heyəti funksiyası yerinə yetirərək son qərar verir. Prezidentin vəzifədən azad edilməsi üçün Senat üzvlərinin 2/3-nin impiçment qərarını dəstəkləməsi lazımdır.

Bu günə qədər ABŞ-ın 3 prezidenti barəsində "ağır və dəhşətli cinayətlər" və ya "digər başqa cinayətlər" kateqo-

riyası üzərindən impiçment başlandı. İlk dəfə 1868-ci ildə Endryü Conson haqqında Konqresin qəbul etdiyi qanunla mühafizə olunan hərbi nazir Edvin Makmasters Tsantonu vəzifədən çıxardığı üçün impiçment prosesi başlandı. Ancaq Senatda keçirilən səsvermədə 2/3 səs çoxluğu alınmadığı üçün prezident Conson vəzifəsində qalıb.

ABŞ-da prezidentə qarşı ikinci impiçment prosesi birincidən 106 il sonra, 1972-ci ildə başlayıb. Respublikaçı prezident Riçard Niksona yaxın bəzi şəxslərin Demokrat Partiyasının Uotgerget iş mərkəzindəki ofisinə dinləmə cihazı yerləşdirildiyi iddiaları ortaya çıxıb. Bundan sonra Niksona qarşı impiçment tələb olunub. Prezident məhkəməni aldatmaq və dəlilləri yox etməkdə ittiham olunub. Ancaq bu proses başa çatmamış Nikson istefa verib və bununla da impiçment prosesi başa çatmayıb.

Niksondan 27 il sonra demokrat prezident Bill Klintonun hakimiyyəti illərində prezidentin Ağ Evdə təcürbə keçən referent Monika Leviniski ilə gizli münasibətlərinin olması iddiaları növbəti impiçment prosenin başlanılmasına səbəb olub. Ancaq Senatda keçirilən səsvermədə Klinton bərrəət qazana bilib, daha dəqiqi, cəzalanması üçün lazım olan say əldə edilmədiyi üçün vəzifəsinə davam edib.

Göründüyü kimi, Trampa qarşı impiçment o qədər də asan yol deyil. Üstəlik də hazırkı vəziyyətdə, seçkilərə 20 aya qədər vaxt qaldığı bir zamanda heç də məqsədəuyğun deyil. Daha münasib fürsət prezident seçkilərində Trampın məğlub edilməsidir. Lakin ABŞ-ın hazırkı prezidentin nikbindir, bir neçə gün əvvəl deyib ki, ikinci müddətə də seçilmək şansı var, bunun üçün mübarizə aparacaq.

□ **Kənan RÖVŞƏNOĞLU,**
"Yeni Məsəbat"

Vaşinqton kürdlərə dəstəyini davam etdirir

2020-ci ilin hərbi büdcəsində kürdlərə 550 milyon dollar ayrılıb

ABŞ-ın gələnkilki dövlət büdcəsində Suriyada fəaliyyət göstərən kürdlərin daxil olduğu "Suriya Demokratik Qüvvələri" nə 300 milyon dollar yardım nəzərdə tutub. Daha 250 milyon dollar isə Suriya ilə sərhədlərin qorunması üçün həmsərhəd ölkələrə veriləcək.

Qeyd edək ki, ABŞ Müdafiə Nazirliyi 2020-ci ilin hərbi büdcə layihəsini Konqresə təqdim edib. Ümumilikdə gələn il ABŞ-ın hərbi xərcləri 718,3 milyard dollar təşkil edəcək. Bu məbləğin 544,5 milyard dolları əsas xərclər olacaq, 173,8 milyard dolları isə əsasən ölkə xaricində aparılacaq əməliyyatlar üçün nəzərdə tutulub. Bundan başqa, Meksika ilə sərhədin qorunması və mümkün əməliyyatlar üçün 9,2 milyard dollar ayrılıb.

Maraqlıdır ki, gələnkilki hərbi büdcədə İŞİD-ə qarşı mübarizə üçün ayrılan vəsaitin həcmi azalıb. Belə ki, bu il büdcədə İŞİD-ə mübarizəyə 1 milyard 400 milyon dollar ayrıldığı halda, gələn il üçün 1 milyard 45 milyon nəzərdə tutulub. Maraqlıdır ki, İŞİD-ə mübarizə üçün ayrılmış vəsaitin 745 milyon dolları İraq ordusuna, 300 milyon dolları isə Suriyada fəaliyyət göstərən silahlıların təlim və təchizatına ayrılması nəzərdə tutulub. 250 milyon isə əsasən sərhədin qorunmasına ayrılıb.

ABŞ Müdafiə Nazirliyi keçən il də Suriyadakı kürdlərə ümumilikdə 550 milyon dollar ayrılıb. Yeni 300 milyon birbaşa SDQ-nin silahlandırılmasına, 250 milyon isə sərhədlərin qorunmasına.

Qeyd edək ki, hazırda ABŞ-ın Suriyada əsas hərbi müttəfiqləri ölkənin şimalında fəaliyyət göstərən SDQ koalisiyası və onun mərkəzindəki kürd qüvvələridir. Yalnız ölkənin cənub-şərqində Ət-Tənaf bölgəsində eyni adlı ABŞ hərbi bazası və "Musavir Ət-Tavra" adlı kiçik silahlı müxalif qrupa dəstək verilir.

Lakin eyni zamanda ABŞ gələn il İraq və Suriyada fəaliyyət göstərən İŞİD əleyhinə koalisiyaya 600 milyon dollar ayrılıb. Bu məbləğin 450 milyon dolları koalisiya əməliyyatlarına dəstək, 150 milyon dollar isə təchizat üçün ayrılacaq. Daha 600 milyon dollar isə bu tip əməliyyatlarda ABŞ ordusunun əməliyyatlarına dəstək verəcək ölkələr üçün nəzərdə tutulub.

2020-ci il hərbi büdcəsi göstərir ki, ABŞ ordusu hələ gələn il də İraq və Suriyada İŞİD-ə qarşı əməliyyatları davam etdirəcək. Daha bir mühüm nüans isə amerikalıların Suriyadan çıxmaq qərarına rəğmən kürdlərə hərbi dəstəyi davam etdirmələridir. Yeri gəlmişkən, bir neçə gün əvvəl ABŞ Mərkəzi Qüvvələr Komandanı ordu generalı Cosef Votel İŞİD-ə qarşı mübarizənin davam edəcəyini deyib. General bildirib ki, İŞİD-in Suriyadakı əsas mərkəzi məhv edilərsə də, cihadçılar yenidən güclənə bilər. **Sitat:** "Xilafət"i fiziki olaraq sıradan çıxarmaq böyük bir hərbi uğurdur, ancaq İŞİD və zorakılığa meyilli radikalizmə qarşı mübarizənin sona çatdığını demək olmaz, vəzifəmiz hələ də davam edir".

General Votel deyib ki, böyük hissəsi dağıdılmış və bölünmüş qruplaşmaya qarşı əməliyyatların davamına ehtiyac var. Eyni zamanda o, Suriyadakı İŞİD üzvlərinin və ailələrinin hələ də ciddi problem təşkil etdiyini qeyd edib. General deyib ki, bu problem ciddi şəkildə həllini tapmasa, radikalizm gələcəkdə yenidən inkişaf edə bilər.

General Votel deyib ki, ABŞ ordusunun Suriyadan tamamilə çıxması ordunun qarşıya qoyulmuş vəzifələri yerinə yetirməsindən asılıdır: "Bu vəzifə isə İŞİD-in məğlub edilməsi və öz qüvvələrimizi qorumaqdır. Öz qüvvələrimizə risk yaradacaq şəkildə çəkilirik" - deyərək general Votel əlavə edib.

Bu isə həm də o deməkdir ki, ABŞ-ın Suriya planları daha uzun müddətə hesablanıb və yaxın zamanlarda bitəcək deyil. Ancaq eyni zamanda məlumdur ki, bu büdcə layihəsi Türkiyəni qəzəbləndirəcək. Vaşinqtonun bu addımı açıq-aşkar şəkildə Ankaranın maraqlarına ziddir. Güman ki, Ankara yaxın günlərdə bu layihəyə sət təpki verəcək.

□ **Kənan RÖVŞƏNOĞLU,**
"Yeni Məsəbat"

MÜSAVAT

Son səhifə

N 58 (7228) 14 mart 2019

İt 20 saat yol getdi, amma sahibəsi ondan imtina etdi

Amerikada bir qız bütün ölkəni gəzərək ona könüllülər tərəfindən götürülən iti evinə aparmaqdan imtina edib. Bu barədə "Detroit Free Press" nəşri yazıb. Martın əvvəlində könüllülər Blu (Blue) ləqəbli pitbulu Miçigan ştatındaki Midlend şəhərində tapıblar. İti sığınacağa götürüblər və ona çip skan etdirəndə məlum olub ki, sahibi Florida ştatındaki Lixay-Eykers şəhərində yaşayır. Sığınacaq sahibləri itin yiyəsi ilə əlaqə saxlayıblar. Sonuncu bildirib ki, Blunun tapılmasından olduqca şadırdır. Çünki o, itin ya oğurlandığını, ya da qaçdığını təxmin edirdi.

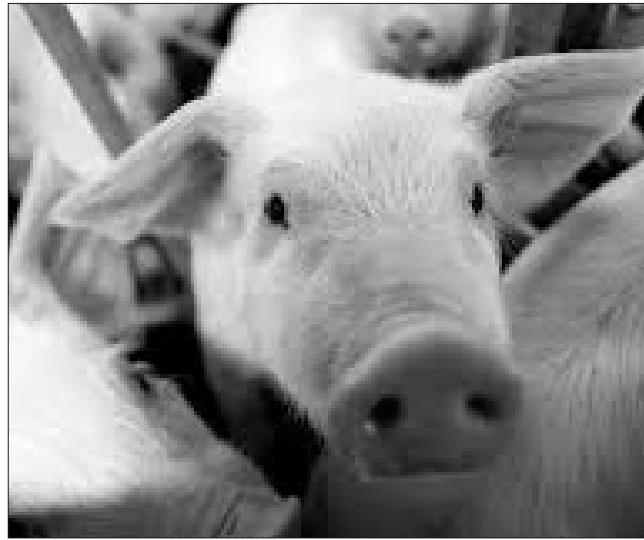
Könüllülərdən biri iti sahibəsinə aparmağa razılışmış. O həftə sonu 20 saat ərzində 2.3 min kilometr məsafə qət edib. Amma itin 22 yaşlı sahibəsi Blu onu gətirən könüllüyə bildirib ki, heyvanı təhvil almaq istəmir: "O, bildirdi ki, onun nə itə baxmağa, nə də onu təbiyə etməyə vaxtı var".

Qızın üç iti olub və onların hamısı ya qaçıb, ya da oğurlanıb. İt öz sahibəsini gördükdə şən görünəndə, könüllü onu sığınacağa geri qaytarmaq zorunda qalıb. Hazırda Blu yeni sahibinin yolunu gözləyir. Könüllü şəxs onu "çox gözəl it" adlandırıb. Amma qeyd edib ki, evində dörd it olduğu üçün onu evinə apara bilmir.

Fermer lüğətdə donuzlara hörmət tələb edir

Britaniyalı fermer Oksford Universitetinin hazırladığı lüğətdə donuzlarla bağlı yer alan aşağılayıcı bənzətmə və təşbehlərin çıxarılmasını tələb edib. Bu barədə "Daily Mail" nəşri xəbər verib. 43 yaşlı donuzçu fermer Ferqyus Xaui lüğətdəki "donuz kimi yeyir", "donuz iştahlı" ifadələrinin çıxarılmasını istəyib. "Donuzçu fermer kimi, eləcə də bu ölkədəki bütün fermerlərin adından bəyan edirəm ki, insanların donuzla olan təhqiramiz münasibəti bizi narahat edir. Bu, çox təhqiredicidir və elə təəssürat yaradır ki, donuz çox mürdar heyvandır".

Sübut kateqoriyasında

Xaui statistikaya istinad edib. Həmin statistikaya əsasən, insanların 30 faizi hər həftə donuz eti alır. Digərləri isə bu məhsuldan qaçır, yağlı et yemək istəmirlər.

"İndi donuzlarda 1970-ci ilə müqayisədə 44 faiz daha az piy var. İnsanların özləri də 30 faiz daha kök olublar". Bunu da Ferqyus Xaui deyib.

70 kilo arıqladı və özünə sevgili tapdı

150 kilo çəkisi olan Böyük Britaniya sakini iki dəfə arıqlayıb və özünə sevgili tapıb. Lenta.ru saytının xəbərinə görə, İngiltərənin Haverhill şəhərindən olan Lyuk Uizers adlı şəxs artıq çəkiyə görə daim ciddi problem yaşayıb. Mən hətta iş yerindəki ayaqyolunda da əziyyət çəkirdim. "İstənilən məşğuliyyət mənə çətinlik yaradırdı. Mənim faktiki olaraq nəyisə dəyişmək üçün motivasiyam yox idi. Çünki özümü olduqca yorğun hiss edirdim" - o qeyd edib.

Britaniyalı xatırlayır ki, tez-tez depressiyaya düşürdü. Onun sözlərinə görə, uzun müddət sevgilisi olmayıb və qarşı cinsin diqqətini, marağını cəlb etməyib: "Şüuraltı mən başa düşürdüm ki, qarşı cinsin marağını cəlb etməməmin səbəbi xarici görünüşümdür. Mən özümə inamı itirdim".

Uizers qərar verib ki, özünü formaya salsın və yerli Slimming World ("Arıqlayan dünya") qrupuna yazılsın. Onun böyük qardaşı Kennet də məhz bu qrup sayəsində 38 kilo arıqlayıb. Bu qrupa daxil olandan sonra o, həyat tərzi və qidalanmasını da sistematik şəkildə abonement alıb və qaçışla məşğul olub. Bir il ərzində o, 70 kilo arıqlayıb. Arıqlayandan sonra özünün əvvəlki və indiki halının şəkillərini tanışlıq saytında paylaşmış. Orada bir qızla tanış olub və üç aydır ki, onunla görüşür. Britaniyalı etiraf edib ki, artıq gündən-günə daha enerjili, özünə inamlıdır.

QOÇ - Artıq on gündür ki, global problemlərinizin həlli yolları aydınlaşır. Bunu sürətləndirmək üçün ətrafınızda etibarlı insanlar olmalıdır. Axşama yaxın səhhətinizi qoruyun.

BUĞA - Əsas diqqətinizi fəaliyyətə yönəldin. Yalnız bu halda, qarşıya qoyduğunuz məqsədlərə nail ola bilərsiniz. Həmkarlarınızla, eləcə də doğmalarınızla münasibətdə acı-dil olmayın.

ƏKİZLƏR - Əsas planlarınızı iş vaxtına təyin edin. Çünki axşam saat 18-dən sonra sinirlərinizin gərilməsi işlərinizə mane olacaq. Nahar ərəfəsində gözləmədiyiniz istiqamətdən sevinə bilərsiniz.

XƏRÇƏNG - Riskli hadisələrlə üzləşmə ehtimalınız var. Nəticənin sizə xeyir verməsinə istəyirsinizsə, təcrübəli adamlarla məsləhətləşin. Əmin olun ki, onlar sizə lazımı dəstəyi verəcək.

ŞİR - Maraqlı adamlarla görüşləriniz mümkündür. Belə məqamlarda kiminsə əleyhinə danışmaqdan, öz söhbət və davranışlarınızla rəğbət qazanmağa çalışın. Riskdən uzaq olun.

QIZ - Maddi durumunuzu yaxşılaşdırmaq üçün şansınız var. Bunun üçün maksimum bəhrələnməyə çalışın. Əvvəlcədən nəzərdə tutmadığınız məsələlərə baş qoşmayın. Sevgidə uğurlarınız gözlənilir.

TƏRƏZİ - Şəxsi işlərinizdə əsaslı dönüş yaratmaq istəyirsinizsə, çoxdan bəri nəzərdə tutduğunuz şəxslərlə görüşləri reallaşdırın. Digər işləri təxirə salmaq da olar. Riskdən qorxmayın.

ƏQRƏB - Ulduzların düzümü yalnız maliyyə məsələlərində müəyyən uğurlara yiyələnməyinizdən xəbər verir. Digər işlərdə isə gərginlik hökm sürəcək. Səhhətinizə xüsusi diqqət ayırın.

OXATAN - İş və fəaliyyətlə bağlı yeniliklər yolunuzu gözləyir. Bunun üçün bəzi mühüm şəxslərlə görüşməyiniz vacibdir. Çətinlikdən qorxmayın. Ən azı ona görə ki, artıq öz dövrünüz yetişməkdədir.

OĞLAQ - Təxminən saat 14-ə qədər passiv ərəfə yaşayacaqsınız. Həmkar və rəhbərinizlə mübahisələrə cəlb oluna bilərsiniz. Sonrakı müddətdə isə hər şey normal tərzdə cərəyan edəcək.

SUTÖKƏN - Sevindirici hadisələr, təzə xəbərlər yolunuzu gözləyir. Ola bilsin ki, gözlənilməz səfərə də çıxasınız. Amma pul və səndə qaldırma işləri ilə bağlı bütün planlarınızı təxirə salın.

BALİQLAR - Bu gün iştirakçısı olduğunuz əksər proseslər sizə xeyir verəcək. Mövcud reallığa obyektiv qiymət verin. Kənar təsirlərə uymayın. Qətiyyətlə gördüyünüz və ya falçı yanına da getməyin.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

(14 mart)

Sabuhi Rəhimli

Plastik su qablarından su içmək olmaz, çünki...

Plastik su qablarının tərkibində olan Bisfenol A adlı qatqı maddəsi insan bədənindəki hormonların durumuna mənfi təsir edir və sonsuzluq yaradır. Bu, həm qadınlar, həm də kişilər üçün keçərlidir. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının hesablarında da qeyd edilib ki, plastik qablar saxlanan suların tərkibində doğum faizini azaldan, uşaqlarda inkişaf problemlərinə səbəb olan, immuniteti zəiflədən maddələr yer alır. Bundan başqa, plastik qabların tərkibindəki maddələr kişilərdə sperma sayını və hərəkətliliyini azaldır, onun DNA-sının tərkibini pozaraq yumurta döllənməsinin qarşısını alır.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYGAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisensiya N: B 114
SAYI: 5.755